PEOPLE'S VOICE
The Lithuanian Twice-weekly Newspaper in Canada, Published by the Lith. Press Association, P. O. Station C., Box 1013, Toronto 3, Ont., Canada.

LIAUDIES BALSAS

Kanados Lietuvių Darbo Žmonių Laikraštis

Visų Šalių Darbininkai, Vienykitės! Jūs Nieko Nepralaimėsit, Tik Retežius, O Išlaimėsit Visą Pasaulį!

Nr. 266 ANTRADIENIS, SPALIO (OCTOBER) 4, 1938, TORONTO, ONTARIO METAI VII

Čemberlenas Apsimaskavęs Taikos Obalsiu Pardavė Čekoslovakijos Respubliką

NAZIŲ GAUJOS SU HITLERIU UŽIMA TURTINGUS SUDETENO PLOTUS

Vyksta Tragiški Žmonių Bėgimai Nuo Ateinančių Tironų

PRAGA, Spalio 3.—Šiandien anksti rytą nazių gaujos su juodmarškiniais Hitlerio sargais užėmė Eger miestą, Sudeteno "sostinę," ir kitus miestus, nes praeito ketvirtadienio Municho konferencijoj Čemberlenas su Daladje judošiškai išdavė Čekoslovakijos respubliką ir net niekieno neatsiklausę įsakė jai nusileisti Hitleriui ir Musoliniui.

Sulyg Čemberleno patvarkymo, dabar naziai "simboliškai" maršuoja, skubėdami, kad nespėtų pabėgti iš Sudeteno antinaziškai nusistatę gyventojai. Taip pat skuba nusiminusi, bet pilną disciplinų palaikanti Čekoslovakijos armija. Atsitraukimas turės užsibaigti spalio 10 dieną.

Astitraukdama Čekoslovakija turi palikti ne tik daug milijonų dolerių kainavusias stiprias tvirtoves, bet ir didžiulius gamtos turtus, suteikusius Čekoslovakijos valstybei apie 60 nuošimčių visų valstybinių įplaukų.

Saksonijos pasienyje lieka anglies ištekliai nuo dešimties iki dvylikos bilijonų tonų. O prie Silezijos rubežių lieka Ostravos-Karvino anglių baseinas, turintis apie penkis bilijonus tonų anglių. Be anglių, naziams lieka daugybė kitų metalų, kaip tai cino, švino, vario, volframo ir kitų. Žodžiu, pasauliniams karo meisteriams pereina svarbiausieji Čekoslovakijos turtai, nes Čemberleno-Daladje politikierių grupė juos po prievarta išplėšė iš demokratiškos valstybės ir perdavė pasauliniams gengsteriams.

Be šių milžiniškų nuostolių, ir kiti gyvybiniai Čekoslovakijos centrai atsiduria į didelį pavojų. Naziai prieina arti garsiųjų Skoda amunicijos dirbtuvių ir alaus bravorų—Pilseno miesto. Sako, kad naziai šiuo kartu šio miesto nereikalavo tik delto, kad francūzuos ir angluos nesukėlus perdidelio alarmo. Be to, naziai bus tik už 20 mylių nuo Pragos, Čekoslovakijos sostinės, ir 30 mylių nuo kitų amunicijos fabrikų—Brno miesto.

Užimamose teritorijose didžiausia panika. Žmonės susidėję į vežimus savo daiktelius skuba bėgti, bet neranda kur, o tuo tarpu nazių pataikūnai su iškilmėmis patinka nazius, atnešančius jų kraštui teroro ir nelaimių bangą.

TORONTO MIESTO ADMINISTRACIJOJ NEVISKAS TVARKOJE

TORONTO, Ont.—Daily Clarion praneša, kad Toronto administracijoj neviskas tvarkoj. Kontrolieriai vedą slaptą tyrinėjimą jau kelintas mėnuo, bet ką jie surado, niekas nežino.

Aplinkiniais keliais esą sužinota, kad tarnautojų tarpe yra 100 tarnautojų virš 70 metų amžiaus, kurie, pagal įstatymus, turėtų būti paleisti ir mokama jiems senatvės pensija.

Be to, finansų komisionierius gaunąs didesnę algą, negu Kanados finansų ministeris.

PARLAMENTO NARYS RAGINA REMTI DARBININKŲ SPAUDĄ

WINNIPEG, Man.—Kalbėdamas Daily Clarion konferencijoj, Manitobos parlamento narys Louis St. George Stubbs pareiškė, kad prieš kapitalistinį spaudos monopolį galima atsispirti tik budavojant opozicinę spaudą.

Kapitalistinė spauda, jis sako, leidžiama gynimui kapitalistų interesų.

"Štai kodel jums taip svarbu stovėti su savo spauda, budavoti savo spaudą visokiais būdais," jis sakė.

"Daily Clarion priklauso jums. Jis jūsų laikraštis. Todel jūsų pareiga remti jį iš visų jėgų."

NUSILEISTI PRIEŠ DIDESNES JĖGAS NĖRA NEGARBINGA

PRAGA. — Perduodamas Čekoslovakijos žmonėms keturių diktatorių pakto reikalavimus, iškeptus Muniche, Čekoslovakijos premjeras generolas Sirovy pareiškė, kad nusileidimas prieš keturių didžiulių valstybių spaudimą ir daug didesnes kariškas jėgas nėra jokia negarbė.

Jis su didžiausiu skausmu pažymėjo, kad Čekoslovakijos draugai—Anglija ir Francija—sunkioj valandoj Čekoslovakiją apleido.

DR. BLAND SAKO KANADA TURĖTŲ PRIIMTI PABĖGĖLIUS

TORONTO, Ont. — "Aš labai džiaugčiaus, jei Kanada įleistų prieš nazius nusistačiusius Sudetų vokiečius pabėgėlius," pareiškė Dr. Salem Bland, užgirdęs, kad Čekoslovakijos valdžia atsikreipė į Ottawą su prašymu priimti pabėgėlius iš Sudėtų teritorijos, užimamos naziais.

Jo manymu, Čekoslovakija sudraskoma neva taikos palaikymui visame pasaulyje, todel visas pasaulis turėtų suteikti prieglaudą pabėgusiems nuo nazių vokiečiams ir kitiems.

NAZIAI UŽDARĖ KATALIKŲ LAIKRAŠTĮ

VIENA, spalio 1.—Naziai uždarė oficialų Vienos katalikų laikraštį Reichspost.

Už kokius "prasižengimus" jis uždarytas—nepasako.

IŠTRAUKT ITALUS IR NAZIUS IŠ ISPANIJOS! ŠAUKIA LITVINOVAS

GENEVA.—Sovietų delegatas M. Litvinov pareiškė Tautų Lygos susirinkime, kad Čekoslovakija yra draskoma "vardan tautų apsisprendimo principo," kurį savotiškai išnaudoja Hitleris ir Musolinis; bet kodel jie patys nevykdo šio principo ir neatšaukia savo armijų iš Ispanijos žemės, ypač dabar, kai Ispanijos respublika išsiuntė namo visus tarptautinius liuosonorius, savo padėjėjus? Litvinov, Sovietų užsieninis komisaras, davė garbės žodį, kad Ispanijos respublika jau tikrai paleido svetimšalius savo padėjėjus.

Litvinov, iš antros pusės, priminė Musolinio ir Hitlerio pareiškimus, kur jie didžiavosi prieš Ispanijos respubliką ir kur jie sakė, kad sutiks tik su tokia Ispanijos valdžia, kuri patenkintų Italijos ir Vokietijos reikalus.

Litvinov reikalavo, kad Tautų Lyga paremtų Ispanijos ministerio pirmininko reikalavimą—ištraukti Italijos ir Vokietijos kariuomenę iš Ispanijos.

Portugalijos, Lenkijos, Vengrijos ir Albanijos delegatai tam pasipriešino ir pasiūlė visą klausimą pervesti tarptautinei "bepusiškumo" komisijai. Litvinov nurodė, jog ta komisija yra didesnis principų ir tarimų grabas už Tautų Lygą.

Lygos susirinkimo komisija, galų gale, suvėlė Ispanijos valdžios ir Litvinovo reikalavimą taip, kad dalykas buvo pervestas svarstyt Lygos Tarybai be laiko nustatymo.

PALESTINOJ PER TRIS DIENAS UŽMUŠTA 117

JERUZALEMAS, Spalio 3.—Nuo pereito šeštadienio Palestinoj žuvo 117 žmonių, jų tarpe 11 vaikų. Užmuštų tarpe daugiausia žydai. Mat Anglijos imperializmas čia veda tokią politiką, kad arabams atrodo, jog žydai nori pasigrobti Palestiną.

Didžiausias teroras prieš žydus siaučia Tiberijos miesto priemiesčiuose. Vienoj vietoj užmušta 20 žydų, kurių tarpe 11 vaikų ir 3 moterys.

Čekoslovakijos prezidentas Eduard Benes, kurio šalis šiuo kartu pergyvena didelį skausmą, padarytą jos sąjugininkų—Francijos ir Anglijos—atiduodant Hitleriui plotus Čekoslovakijos žemės, kartu turtingas mainas ir daug kainavusias fortifikacijas.

Prieš Žiaurią Jėgą Reikėjo Kovoti, Sako Rezignavęs Karinio Laivyno Ministeris

PARDAVIŠKA POLITIKA NEPASITENKINĘ IR KAIKURIE KONSERVATIVAI

Čemberleno Kilka Mėgina Perstatyti, Kad Čemberlenas Išgelbėjęs Taiką

LONDONAS, Spalio 3.—Čemberlenas, pereitą trečiadienį prigavingu būdu sulaikęs parlamentą nuo diskusijų ir įgyvendinęs Čekoslovakijos išdalinimą, Muniche pasirašytos sutarties ratifikavimui šiandien sušaukė parlamento posėdį.

Čemberlenui įeinant į parlamentą, jo šalininkai mėgino sukelti didžiausias ovacijas ir perstatyti, kad jis pasirašydamas su fašistais sutartį ir išpildydamas jų pageidavimus, "garbingai apgynė" Europos taiką. Bet iš opozicijos suolų pasipylė šūkiai: "Gėda Anglijai!" Atstovas Gallacher, komunistas, Čemberleną pavadino Hitlerio "Ja-žmogumi."

Pirmąją opozicinę kalbą pasakė užvakar rezignavęs karo laivyno ministeris Duff Cooper. Jis nurodė, kad Anglijai reikėjo neužleisti Hitleriui Sudetano, bet eiti su Vokietija į karą. O dabar pažeminta Anglijos garbė, delko jis buvo priverstas rezignuoti

Toliau buvęs ministeris nurodė, kad sulaikymui nuo įsigalėjimo Europoje vienos jėgos, senovinė Anglija kariavo prieš Napoleoną ir Ispaniją, o dabar ji patarnavo brutališkai jėgai.

"Mes turėjome kovoti su supratimu, kad neleisti vienai iš didžiųjų jėgų laužyti sutartis, obligacijas, tautų įstatymus bei moralumu paremtus dekretus ir brutalia jėga dominuoti Europos kontinentui," pareiškė Cooper.

Be to, Anglijos garbę gynęs buvęs ministeris nurodė, kad po Austrijos užgrobimo jis pareikalavo Čemberleno, kad pastarasis aiškiai paskelbtų Anglijos užsienio politiką, bet to nebuvo padaryta. O dar vėliau, kada Hitleris pradėjo grumoti Europai, jis, kaipo atsakomingiausios ministerijos galva, matydamas šaliai pavojų, daug kartų prašė mobilizacijai leidimo, bet negavo. O mobiliažacijos neskelbimas iki paskutinės dienos Hitleriui ryškino Anglijos atsinešimą į jo brutališkus veiksmus.

NEVILE ČEMBERLENAS, kuris, kartu su Daladje, pardavė Hitleriui Sudetus. Prieš jo politiką kyla dideli protestai po visą pasaulį.

"Aš mėginau nuryti Municho nutarimus, bet jie užkliuvo mano gerklėj . . . Ant Čekoslovakijos uždėtas žiaurus kerštingo priešo nuosprendis, kurį jis diktuos po nugalėjimo."

O dar kas baisiau, tai kada vystėsi ši begėdiška pardavystė, Londone nesirado nei Vokietijos ambasadoriaus. Tokis "diplomatinis" metodas Cooper'iui buvo nepakenčiamas.

Tokį nepasitenkinimą reiškia Edenas, Vinstonas Čiorčilis, Darbo partija, unijos, žymesnieji karo vadai, pavieniai politikai ir organizuotos žmonių grupės. Šiuo klausimu per tris dienas užsitęs parlamentariniai debatai.

Čemberleno šalininkai ruošiasi išpūsti, kad Čemberleno veiksmai atnešė pasauliui "taiką," o opozicinės grupės rengiasi jį perstatyti pilnoj šviesoj. Laukiama netikėtų įvykių. Jau dabar numatoma Hitlerio talkininko Halifakso rezignacija.

VARGO PRISPIRTA, MOTINA NUŽUDĖ VAIKUS IR SAVE

MONTREAL, Que., Spalio 3.—Kadangi negalėjo panešti skurdo, kaip ji nurodo paliktame raštelyje, 33 metų amžiaus Mrs. Joseph Quesnel nunuodyjo du savo sūnus, 12 ir 6 metų amžiaus, ir pati save.

Dvi dukterys taipgi turėjo būti nunuodytos kartu su sūnais, bet jos mažiau ėmė užnuodyto naminio vyno, todel manoma, kad dar pasveiks.

Savo raštelyje motina sako, kad vaikus žudanti todel, kad nereiktų jiems kentėti vargą.

Gerardas, 12 metų amžiaus, dar atbėgo į policijos stotį, bet bevežant ligoninėn jis mirė.

MEKSIKA SKELBIA KOVĄ FAŠIZMUI

MEXICO CITY.—Aukštieji ir žemieji atstovų rūmai pasisakė prieš naujai suorganizuotą Konstitucinį Demokratinį Frontą, kurį suorganizavo fašistai. Žemutiniuos rūmuos šis "frontas" buvo apkaltintas organizavime prezidento Kardenaso nužudymo.

Be to, Meksikos žmonių atstovai turi projektą pakeitimui konstitucijos taip, kad balsavimo teises turėtų ir moterys. Manoma, kad šis sumanymas bus užgirtas visų Meksikos žmonių.

TIM BUCK IŠVYKO EUROPON

TORONTO, Ont.—Draugas Tim Buck, generalis Komunistų Partijos sekretorius, išvyko į Franciją. Iš tenai atlankys kitas valstybes, veikiausiai ir Čekoslovakiją.

Savo patyrimus Europoj praneš per Daily Clarion.

SUGRĄŽINO KARALIUI TĖVO DOVANOTĄ MEDALĮ

LONDONAS, Spalio 3. — Generolas Rudolfas Medekas, vienas iš pasižymėjusių čekoslovakų legijonų vadų, apdovanotas Anglijos karaliaus Jurgio V, dabartinio karaliaus tėvo, medalium už pasižymėjimą kovose prieš bolševikus, dabar sugrąžino tą medalį pareikšdamas, kad jis po Municho konferencijos negalįs to medalio nešioti, nes jis nieko tokio prieš civilizaciją nepadaręs, kad ant jo krūtinės galėtų būti užkabintas medalis, primenantis tokią negarbingą Anglijos valdžią.

KINAI TRIJŲ DIENŲ MŪŠYJE ĮSMUŠĖ TŪKSTANČIUS JAPONŲ

SHANGHAI, Spalio 3. — Iš Hankowo gautomis žiniomis, paskutinių trijų dienų mūšiuose kinai išmušė nuo dviejų iki 10 tūkstančių japonų Wuning fronte.

Laimėję šį mūšį, kinai be atvangos spaudžia japonus Yangtse paupėje ir veja į rytus.

Žemlapis, parodąs kurios Čekoslovakijos dalys bus atplėštos ir atiduotos Vokietijai, Lenkijai ir Hungarijai. Juodai atžymėti plotai bus atiduoti Vokietijai.

Nazių Spauda Jau "Siūlo" Europai Naujus Aštuonis Plėšikiškus Reikalavimus

REIKALAUJA SOVIETŲ IŠVIJIMO IŠ EUROPOS IR IŽDO PRIPILDYMO

Taipgi Reikalauja Pergalės ir Ispanijos Plėšikam

Berlynas, Spalio 3.—Naziam žengiant į Čekoslovakijos teritoriją, jų partijos kontroliuojama spauda, neva pasiūlymų formoje, šiandien iškėlė naujus Municho "taikai" užtvirtinti punktus, dadėdama, kad tie punktai pilnai atsakanti Romos-Berlyno ašiai ir dabartiniam laikotarpiui.

Tie aštuoni punktai skamba sekančiai:

1. Čekoslovakija turi priimti, kaip naminę, taip ir užsieninę pro-naziską politiką.
2. Anglija su Francija turi skubiai suteikti Italijai formalį Etiopijos pripažinimą.
3. Anglija su Francija privalo sutikti su "patenkinančiu" Ispanijos klausimo "išsprendimu," suteikiant Ispanijos fašistams pergalę.
4. Sovietų Sąjunga turi būti formaliai "išvyta" iš Europos. Tas nusako, kad Francija ir Čekoslovakija "ceremoniškai" privalo išsijungti nuo padarytų sutarčių.
5. Likusios Vokietijos užsieninės skolos dar kartą privalo būti sumažintos, kaip principinės sumos, taip ir nuošimčiai.
6. Kitos valstybės privalo kuogreičiausiai suteikti reichui kreditų.
7. Vokietijos eksportams užsienis privalo atidaryti rinkas.
8. Vokietijos kolonijiniai reikalai privalo būti paimti kaip galima greičiau.

Iš "pasiūlymų" matyti, kad Vokietijos iždas yra visiškai tuščias, tad reikia tikėtis, kad šie "pasiūlymai" netolimoj ateityj taps nachališkais nazių reikalavimais, jeigu Anglijos torių valdžia pirm to nesutvarkys susmukusios nazių ekonomijos.

Montreal Miesto Majoras Uždraudė Paradą Išreikšti Čekoslovakijai Simpatiją

MONTREAL, Spalio 3.—Montrealo miesto reakcinis majoras Raynault uždraudė vakar turėjusį įvykti Čekoslovakijai simpatijų ir pardavikams protesto išreiškimui paradą, nežiūrint to, kad policija buvo išdavus leidimą.

Dar negana uždraudimo, policija suareštavo Sovietų Draugų Komiteto pirmininką Louis Kon ir Romeo Portugais už dalinimą uždraudimą pranešančių lapelių.

Į paradui skirtą vietą rinkosi šimtai tautiškuos rūbuos pasipuošusių Centralinės Europos merginų, bet sulyg majoro įsakymo jos buvo išvaikytos. Parade būtų dalyvavę keliolika tūkstančių žmonių. Majoras išgalvojo, kad tai būtų buvęs "komunistinis" paradas.

Bet nežiūrint reakcijos susirinkimas įvyko St. James Market svetainėj, kuriame dalyvavo 2,000 žmonių. Šale kitų kalbėtojų kalbėjo ir presbyterijonų bažnyčios kunigas. Visi pasmerkė Municho suokalbį ir Čekoslovakijos išdalinimą.

FAŠISTAI UŽ SĄVAITĖS PRADĖSIĄ DEMOBILIZUOTI ARMIJAS

BERLYNAS, Spalio 3.—Hitleris ketinąs pradėti Vokietijos armijos demobilizaciją tiktai spalio 10 dieną, tai yra po to, kai bus pabaigta perimti Vokietijai paskirti Sudeteno plotai.

Sako, kad naziai buvo sumobilizavę tiktai iki 1,000,000 armiją. Paleidus atsarginius pasiliksią apie 660,000 kareivių.

Musolinis taipgi spalio 10 d. ketina paleisti tris divizijas ir fašistų miliciją, kuri buvo pašaukta kilus Čekoslovakijos krizui.

ČEKOSLOVAKIJĄ IŠ KITOS PUSĖS PLĖŠIA LENKIJA

TESHEN, Spalio 3.—Kuomet nazių gaujos į demokratiškos šalies teritoriją žengia iš šiaurės, vakarų ir pietų, tuo pačiu laiku Lenkijos legijonieriai šį rytą peržengė per Osla upės tiltą ir tęsia 300 ketvirtainių mylių teritorijos užėmimą, kurioje gyvena apie 200,000 žmonių.

Šią teritoriją Čekoslovakijos vyriausybė perleido Lenkijai po to, kada pastaroji pagrąsino smurtu, o demokratiška valstybė, būdama iš visų pusių prispausta, turėjo pasiduoti.

Vyksta neva "draugiškas" teritorijos perleidimas, bet vistiek lenkai užpuolė ir tik šį rytą sužeidė tris Čekoslovakijos valdininkus.

ANGLIJOS ĮTEKMĖ NUMUŠTA 200 METŲ ATGAL

LONDONAS, Spalio 3.—Anglijos spauda šiandien beveik vieningai pastatė rytojaus klausimą. Opoziciniai laikraščiai tiesioginiai smerkia Čemberleną už Čekoslovakijos išdavimą, o konservatiška neva džiaugiasi taika, bet nesidžiaugia rytojum.

Pirmas dalykas stovi, tai kas bus su iš Sudeteno pabėgėliais, kurių apgyvendinimui reikėsią apie 50 milijonų svarų. Suprantama, Anglija jų negelbės, bet visas pasaulis už šių žmonių nelaimę kaltins Angliją.

Darbiečių laikraštis Daily Herald nurodo, kad Tautų Lygos suardymas ir užmušimas kolektyvio apsigynimo idėjos, Anglijos itekmę numušė ant tiek žemai, kiek ji nebuvo nupuolusi laike pastarųjų dviejų išmtmečių.

VENGRIJA STATO PERDIDELIUS REIKALAVIMUS

PRAGA, Spalio 3. — Kuomet naziai užima Sudeteną, o lenkai Teshen sritį, tai ir Vengrija stato Čekoslovakijai griežtesnius reikalavimus, reikalaujančius grąžinti ne tiktai vengrų mažumas, bet ir didelį skaičių slovakų ir rusinų.

Čekoslovakijos vyriausybė nutarė atsišaukti į Angliją, Franciją ir kitas šalis, kad pagelbėtų Sudeteno pabėgėliams, nes jau dabar Pragoje yra 70,000, o kur galas.

COOPER SAKO ANGLIJOS MINISTERIŲ TARPE YRA ŠNIPŲ

LONDONAS. — Aiškindamas priežastis privedusias prie rezignacijos, Duff-Cooper, buvęs laivyno admirolas, pareiškė, kad Hitlerio šnipų yra net ministerių kabinėte.

ĮSTEIGĖ "TAIKĄ," TAČIAU LIEPIA VYKDYTI GINKLAVIMASĮ

LONDONAS. — Čemberlenas giriasi įsteigęs Europoj taiką, tačiau savo kalboje ragino apsiginklavimą vykdyti visu smarkumu.

GREITAI SUGRĮŠ IŠ ISPANIJOS SAVANORIAI

BARCELONA, Spalio 3. — Penkioliktos Brigados, keturiem amerikiečiam komandieriam pakelti laipsniai, kareiviai apdovanojami atsižymėjimo ženklais, ruošiami jiems pokyliai ir rengiama greitu laiku juos grąžinti namo.

Tokiu būdu neužilgo iš Ispanijos kovų laukų sugrįš visi gyvi išlikę amerikiečiai ir kanadiečiai.

NEDARYS SU FAŠISTAIS SUTARTIES

BARCELONA, Spalio 3.—Ispanijos ministeris pirmininkas Negrinas šiandien nurodė parlamentui, kad jo vyriausybė nepriims Čemberleno planų, nedarys su fašistais negarbingų sutarčių, bet kovos iki galui.

Liaudies Balsas

KANADOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, LEIDŽIAMAS SPAUDOS DRAUGIJOS. IŠEINA DU KARTU Į SĄVAITĘ.

Prenumeratos Kaina:

Kanadoj ir Didžiojoj Britanijoj metams $3.00; pusei metų $1.50. Visur kitur metams $3.50; pusei metų $1.75. Atskira kopija 5 centai.

Pašto perlaidas (Money Orders) išrašykite Liaudies Balso vardu:

LIAUDIES BALSAS

P. O. Station C, Box 1013. Toronto 3, Ontario, Canada.

Ar Ištikrųjų Taika Užtikrinta?

Čemberleno ir Daladje šalininkai pasileido teisinti, būk bendros Francijos, Anglijos, Italijos ir Vokietijos pastangos atplėšti nuo Čekoslovakijos vokiškus pakraščius išgelbėjo taiką. Jaigu taip būtų, žinoma, būtų dar pusė bėdos, nors toks Čekoslovakijos apdraskymas jokiu būdu nepateisinamas. Tačiau dalykai stovi visai kitaip. Taika neapsaugota. Ji pastatyta į dar didesnį pavojų. Tą pripažįsta ne vien fašizmo priešai, o ir švaresnė buržuazinė spauda. Štai kaip ant rytojaus po Municho konferencijos atsiliepė Toronto Daily Star:

"Būtų labai smagu jaustis, kad Municho sutartis pakeitė fašizmo būdą ir reformavo Hitlerį ir Musolinį. Nuskriaudimas mažo draugo per Angliją ir Franciją vardan visuotinos gerovės būtų daugiau negu pateisinimas, jeigu tas reikštų atnešimą Europai geros valios ir tvarkos. Bet ar taip yra?"

"Čekoslovakijos apsigynimas bus susilpnintas, o pati Čekoslovakija bus palikta Vokietijos malonėj ekonominiai. Tiesa, gal Vokietijai nepavyks čekus ir slovakus paversti savo vasalais. Šios dvi tautos sudarys nepriklausomą valstybę, kuri bus liuosa nuo nepasitenkinusios mažumos trukdymų. Be to, pirmą kartą Anglija duos Čekoslovakijai garantiją. Francija taipgi duos panašią garantiją. Kol ši sutartis bus gera, Vokietijos armija negalės eiti per Čekoslovakiją puolimui Sovietų Sąjungos. Vokietija žiūrės į Lenkiją ir Hungariją kaip į dar geresnius vieškelius Vokietijos armijai, bet šios šalys, nors prielankios Vokietijai, džiaugiasi savo nepriklausomybėmis ir nemyli idėjos tapti lauku kovos tarp dviejų didelių jėgų. Bet tai dar ne viskas. Čekoslovakija gali būti priversta apsigynimo sutartis su Francija ir Sovietų Sąjunga panaikinti. Vokietija norės, kad Francija atsimestų nuo apsigynimo sutarties su Sovietų Sąjunga. Britanija, nenorėdama būti įtraukta į karą tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos, gali padaryti klaidą versdama Franciją nutraukti sutartį su Sovietų Sąjunga. Francijos ir Sovietų Sąjungos sutarties pakrikimas Franciją paliktų Vokietijos ir Italijos malonėj. Anglijos ir Francijos kombinacija reikalinga Rusijos giganto. Rusijai reikalinga Anglijos-Francijos kombinacija. Jeigu Francija nuo Sovietų Sąjungos atsimestų, Sovietų Sąjungą greitai pultų Vokietija ir Japonija.

"Tiesa, Ugaki, Japonijos užsienio reikalų ministeris, rezignavo reikšdamas protestą prieš ėmimąsi griežtesnės politikos. Bet jis mintyje turėjo Kiniją, o ne Rusiją. Viskas Tolimuose Rytuose rodo, kad galima tikėtis karo išsiplėtimo. Hitleris gali pulti į pagundą išstumti iš minties šią savaitę apturėtą atsodinimą greitu maršavimu prieš Rusiją. Musolinis galėtų jam padėti Hungarijos ruoštu ir laimėti madiarų paramą išliuosuodamas jų kompatrijotus iš po Rumunijos ir Jugoslavijos jungo. Musolinis nusistatęs, kad Italija turėtų viršenybę Balkanuose ir tokiu būdu pakirstų stiprią Vokietijos poziciją Dunojaus baseine."

Viršuj paduotos Star mintys nerodo, kad agresoriai ginklą padės. Priešingai, išardę demokratinį frontą, užgrobę fortifikacijas, kurios stovėjo Vokietijai ant kelio, agresoriai jausis dar stipresni. Trumpai sakant, taika neapsaugota.

O koks negražus darbas atliktas! Tik pagalvokite: Francija ir Anglija, didžiausios Europos demokratijos, prisidėjo prie Hitlerio ir Italijos, kad apiplėšti mažą demokratinę šalį, atimti jos likimą sprendžiančias fortifikacijas ir žaliavos šaltinius, kad atimti iš jos plotus žemės, kurie niekad Vokietijai nepriklausė.

Kad Hitleris nebūtų drįsęs karą pradėti, jei visos demokratijos būtų prieš jį vieningai stovėjusios, tai faktas. Jeigu jis būtų jautęs turįs užtektinai jėgų, jis būtų nenusileidęs.

Tiesa, su tuo rišasi apsisprendimo klausimas. Bet gi yra faktas, kad veik pusė sudetų vokiečių nenori Hitlerio. Jiems teks bėgti paliekant visą savo turtą. Koks bus vargas, kiek kentėjimų! Ir tik delto, kad patenkinti nazių užgaidas.

Jeigu eina apsisprendimo teisių gynimas, tai dabar reikia paklausti Čemberleno ir Daladje, ką jie darys su Vilniaus kraštu, kur yra pusė milijono lietuvių? Ar ji reikalaus, kad Vilniaus kraštas būtų sugrąžintas Lietuvai? Ar ji reikalaus iš Lenkijos, kad būtų duotos teisės 8 milijonams ukrainų apsispręsti, kam jie nori priklausyti? Ar ji reikalaus, kad būtų leistas plebiscitas Tyrolyje, kur 85 nuošimčius gyventojų sudaro vokiečiai?

Daladje ir Čemberleno veiksmai netarnauja nei taikai, nei mažumų interesams. Juos galima priskaityti tik prie fašizmo kailio gelbėjimo darbų.

Viso pasaulio žmonės, kuriems rūpi tikra taika ir demokratija, Čemberleno ir Daladje darbus pasmerks. Propagandos mašina, kuri užsukta tų demokratijos išdavikų teisinimui, jų neišgelbės.

Viso pasaulio demokratai, kartu ir lietuviai, dabar turės rimtai susirūpinti kova prieš demokratijos priešus, kokie jie nebūtų. Šale to, lietuviams dabar iškyla Lietuvos nepriklausomybės gynimo klausimas. Klaipėdos kraštui pavojus dabar nepaprastai padidėja. Buvo pranešta, kad Čemberlenas sutikęs nesipriešinti Hitleriui, jei jis užsigeis pasiimti Dancigą ir Klaipėdą. Kad tame gali būti daug tiesos rodo ir tas, kad Čemberlenas pareiškė, jog Čekoslovakijos klausimo išrišimas yra tik pradžia. Girdi, vėliau bus išspręsti kiti klausimai ir Europa sutaikyta dar geriau. Kokia kryptimi eis tas "taikymas," galima atspėti. Taika bus del didžiųjų plėšikų, bet ne del silpnesnių.

Dar pora žodžių del užtikrinimo Čekoslovakijos nepriklausomybės. Čemberlenas sako Anglija, Francija, Italija ir Vokietija garantuos Čekoslovakijos rubežius. Ar ne juokinga. Tie patys plėšikai, kurie atplėšė nuo Čekoslovakijos sudetus, "garantuos" Čekoslovakijos nepriklausomybę. Daugiau negu tragedija. Kas gi nežino, kad vilkas tol nepavojingas, kol jis sotus? Gi Hitleris ir Musolinis toli gražu dar nesotūs.

Mergina: "Jeigu tu nori gero pasimankštinimo, paprašyk kad viršininkas pasiųstų pikietininkų išvaikyti."

Kanados Lietuvių Komiteto Lietuvos Liaudžiai Ginti Raportas

Išduotas Antram Kanados Lietuvių Kongresui, per J. Lesevičių, Komiteto Sekretorių

Gerb. Delegatai ir Delegatės:

Šis antras Kanados Lietuvių Kongresas yra sušauktas Kanados Lietuvių Komiteto Lietuvos Liaudžiai Ginti, vaduojantis pirmojo Kanados Lietuvių Kongreso Lietuvos Liaudžiai Ginti, įvykusio 1 ir 2 dd. rugpiūčio, 1936 m., čia pat Montreale, nutarimu, kuriame pasakyta, kad po dviejų metų Kanados Lietuvių Komitetas Lietuvos Liaudžiai Ginti, išrinktas tam pačiam Kongrese, šaukia kitą Kongresą arba lokalinių komitetų atstovų konferenciją. Šiuo klausimu mes dar praeitais metais padarėme atsikreipimą per spaudą į lokalinius komitetus ir į visus Kanados lietuvius, kad pasisakytų savo nuomones, kaip būt geriau, šaukti Kongresą, ar tik lokalinių komitetų atstovų konferenciją. Veik visų kolonijų komitetai ir atskiros organizacijos pasisakė per spaudą ir laiškais, kad geriau šaukti Kongresą. Tuo būdu, K.L.K.L.L.G. ir ėmėsi šio žygio. Tai viena, o antra, šiais metais susidarė gyvesnis reikalas šaukti šį Kongresą, ką jūs girdėjote iš pirmesnių pranešimų. Mes esame giliai įsitikinę, kad antrasis Kanados Lietuvių Kongresas bus reikšmingas kaip Lietuvos liaudžiai, taip ir pačiai Lietuvos nepriklausomybei.

Taigi ir šis raportas apims Kanados Lietuvių Komiteto Lietuvos Liaudžiai Ginti ir visų Kanados lietuvių veikimą už atsteigimą demokratijos Lietuvoj bėgyje pastarųjų dviejų metų, t. y. nuo pirmo Kanados Lietuvių Kongreso iki dabar. Pirmasai Kongresas, kuriame buvo 88 delegatai, atstovaujanti 3,400 organizuotų Kanados lietuvių, ir 2 delegatai iš J.A.V., kurie atstovavo 82,500 organizuotų Amerikos lietuvių, aptaręs Lietuvos liaudies sunkią padėtį, kurią užkorė tautininkų fašistinė diktatūra, ir Kanados lietuvių užduotis tame reikale, nutiesė planus, kaip mes, Kanados lietuviai, galėtumėm padėt vargstančiai Lietuvos liaudžiai pasiliuosuoti iš po tautininkų diktatūros — atsteigti demokratinę tvarką Lietuvoje, ir įpareigojo K.L.K.L.L.G. vykdyti gyveniman pirmojo Kanados Lietuvių Kongreso nubrėžtus planus. Darbas svarbus ir nelengvas. Tačiau K.L.K.L.L.G., gavęs pasitikėjimą iš Kongreso, pasiėmė tas pareigas ir visais galimais būdais stengėsi pravesti gyveniman kilnuosius Kongreso siekius, teikiant nuo Kanados lietuvių moralę ir materialę paramą Lietuvos liaudžiai, kovojančiai už atsteigimą demokratinės tvarkos Lietuvoj.

Prasidėjo Veikimas

Tuojau tik po Kongreso, visose didesnėse Kanados lietuvių kolonijose buvo suorganizuoti net septyni lokaliniai komitetai Lietuvos liaudžiai ginti, būtent sekančiuose miestuose: 1. Edmonton, Alta., 2. Winipeg, Man., 3. Toronto, Ont., 4. Kapuskasing, Ont., 5. Sudbury, Ont., 6. Hamilton, Ont., 7. Montreal, Que. Šie lokaliniai komitetai, kooperuodami su K.L.K.L.L.G., veikę puikiai gelbėjimui Lietuvos liaudies. Ir tas darbas nebuvo be pasekmių. Pasekmės geros ir labai geros. Viena, tai sukelta finansinės paramos priešfašistiniams kaliniams Lietuvoj, o antra, šiandien drąsiai galima pasakyti, kad veik visi Kanados lietuviai yra priešai dabartinei Lietuvos tautininkų diktatūros santvarkai. Su labai mažomis išimtimis užtiksi vieną-kitą lietuvį, kuris pritartų tautinikų fašistiniam rėžimui, užgirtų persekiojimą ir terorizavimą Lietuvos liaudies. Visos Kanados lietuvių organizacijos, laisvę ir teisėtumą mylį žmonės, troškta, kad Kanados lietuviai, jų įvairių politinių įsitikinimų organizacijos, ar tai pašalpinės draugijos, po pirmo Kongreso rado bendrą kalbą Lietuvos klausimu ir žymesnes Lietuvos šventes, kaip tai 16 vasario—Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvių paminėjimą, 9-tą spalių—Vilniaus užgrobimo paminėjimą ir kt., veik visose kolonijose Kanados lietuviai minėjo bendrai ir ne tik kad bendrai apvaikščiojo tas lietuvių tautos šventes, bet kartų visur buvo priimtos ir rezoliucijos, reikalaujančios Lietuvos vyriausybės, kad būtų suteikta laisvė Lietuvos žmonėms, atsteigta demokratija. Taipgi buvo išneštos protesto rezoliucijos prieš Lenkijos imperialistus, prieš pagrobimą Vilniaus ir tautinį persekiojimą Vilniaus krašto lietuvių. Tas parodė, kad Kanados lietuviai jaučia sunkią padėtį Lietuvos žmonių, rūpinasi ne vien tik Lietuvos liaudies likimu, bet ir Vilniaus krašto lietuviais, kurie kenčia Lenkijos ponų priespaudą, ne tik tai kaipo vargingi valstiečiai ir darbininkai, bet taipgi kenčia ir tautinį persekiojimą.

Nors, kaip viršuj pasakyta, Kanados lietuviai veikia gerai už atsteigimą demokratinės tvarkos Lietuvoj ir mažai yra Kanados lietuvių, kurie remtų fašistinę tautininkų diktatūrą, tačiau mes tuo negalime būti jau pilnai patenkinti. Mes turime dar intensyviau dirbti, dar daugiau konsoliduoti mūsų jėgas, kad apjungti visus Kanados lietuvius, kiek tik jų čia yra, ir bendromis, suvienytomis jėgomis padėti Lietuvos liaudžiai atsiekti jos troškimus būti laisvais žmonėmis. Kitais žodžiais pasakius, kad padėti Lietuvos liaudžiai daugiau, negu lig šiol, atsteigti demokratinę tvarką Lietuvoj. Šio Kongreso ir bus vyriausia užduotis tai padaryti.

Protesto Atvirutės

Apart šaukimo mitingų, kalbų ir siuntimo bendrų protesto rezoliucijų Lietuvos tautininkų vyriausybei, K.L.K.L.L.G. pagamino protesto atvirutes, kurias Kanados lietuviai individualiai siuntė Lietuvon tautininkų vyriausybei. Atvirutėse buvo sužymėta svarbiausi reikalavimai del Lietuvos žmonių gerovės, taipgi uždėta anti-fašistiniai obalsiai anglų ir francūzų kalbose, kad visas kulturingas pasaulis matytų, jog Kanados lietuviai nesutinka su fašistine tvarka Lietuvoj ir reikalauja, kad būtų atsteigta demokratinė tvarka Smūgis užduotas tautininkų vyriausybei. Smetonai pasiųsta apie 1,500 minėtų protesto atviručių. Reiškia, apie 1,500 Kanados lietuvių individualiai, atvirai pasisakė prieš tautininkų diktatūrą ir pareikalavo atsteigti demokratiją. Čia dar reikia priminti ir tą, kad ne visi anti-fašistai Kanados lietuviai pasiuntė po tokią atvirutę ir nereikia manyti, kad tik tiek Kanadoje tėra anti-fašistinių lietuvių. Jų yra daug daugiau. Ir tai faktas. Ne visi pasiuntė Lietuvon po protesto atvirutę vyriausiai todel, kad ne visi įvertino jų svarbą, o antra, daugumas susilaikė nuo siuntimo ir todel, kad reikėjo dėti savo parašą. Čia turime prisiimti už kaltę pats K.L.K.L.L.G., taipgi lokaliniai komitetai ir visi atviručių platintojai, kad ne užtektinai išaiškinome žmonėms jų siuntimo svarbą ar nenorėjimą dėti savo parašą del pavojaus iš Lietuvos tautininkų fašistinės reakcijos. Prisiminkime, kad Lietuvos žmonės, gyvendami žiaurios reakcijos nasruose, nebijo ir veikia, veda kovą už atsteigimą demokratinių teisių. Ateityj tą prisiminkime.

(Bus daugiau)

Petras ir Jurgis

Pasikalbėjimai Įvairiais Klausimais

—Tai ir vėl pas tave. Man labai įdomu sužinoti, kaip ten buvo su 8 centais pas Toronto Lietuvių Komiteto Lietuvoj Demokratijai Atsteigti iždininką.

—Aš vis dar nesprantu, ką turi mintyje.

—Aš noriu, kad tu man išaiškintum, kodel per 7 mėnesius laiko iždininkui buvo įteikta tik 8 centai.

—Dabar tai kas kita, pradedu suprasti, ko tu nori. Bet pasakyk, gerbiamasis, kur tu girdėjai, kad iždininkui buvo įteikta tik 8 centai?

—Nagi pats iždininkas ir pirmininkas sakė masiniame susirinkime.

—Tame teisybės nėra nei už centą.

—Tai išaiškink, kas čia dabar dedasi.

—Labai lengva tą misteriją išaiškinti. Pasiteiravęs pas komiteto narius tu sužinotum štai kokią istoriją: iždininkas ir pirmininkas negražiai meluoja.

—Toks atsakymas manęs vistiek nepatenkintų.

—Jeigu to neužtenka, tai paaiškinsiu plačiau, kaip man aiškino komiteto nariai. Kaip komiteto nariai aiškina, tai pas iždininką buvo daug daugiau, negu 8 centai. Kada tik buvo kiek nors sutaupyta pinigų, jie visuomet buvo jam įteikti. Kada buvo sušaukti masiniai mitingai, tuojaus po perorganizavimo komiteto, gautos pajamos buvo įteiktos iždininkui. Visa nelaimė, kad jos pas iždininką būti negalėjo—reikėjo išmokėti bilas. O kada atėjo Pirmoji Gegužės ir reikėjo arti 30 dolerių, juos suskolino nariai. Ir kuomet iš kitų organizacijų buvo gauta aukų, jas tuojaus reikėjo išmokėti ir dar buvo maža. Pats iždininkas buvo gavęs 15 dolerių iš Sūnų ir Dukterų Draugijos, bet vistiek negalėjo išlaikyti. Jam buvo priduotos pajamos iš pikniko, tačiau ir tas negelbėjo, vistiek jo iždas buvo tuščias.

—Išeina, kad pas jį pinigų nebuvo todel, kad komitetas jų neturėjo.

—Aišku kad taip.

—Tai kodel jis taip sako?

—Kas gi gali žinoti, ko jis siekia taip sakydamas.

—Beje, o kaip gi buvo su aukomis Ispanijos gynėjams ir Lietuvos politiniams kaliniams?

—Jos iždininko kišenės nematė vien delto, kad jos turėjo būti taip greitai įteiktos atatinkamiems komitetams, kaip greitai jos buvo surinktos.

—Bet ar neturėjo jos pereiti per iždininko kišenę del kontrolės?

—Kontrolę daro revizijos komisija, o ne iždininkas. Iždininkas ne kontrolei daryti, o pinigus laikyti, kuomet jų yra.

—Kaip aš matau, tai nieko nepaprasto nėra. Viskas paprastai, kaip ir turi būti. Juk ir pašalpinių draugijų iždininkai surinktų aukų niekad nemato. Kam jas surenka, tai tuojaus ir įteikia. Dažnai net ir į protokolų knygas neįrašo.

—Ir kam gi jas laikyti pas iždininką, kad jos reikalingos skirtam tikslui.

—Ir mano mintis su tuo sutinka. Vieno ko reikia, tai kad būtų žiūrima, jog pinigai įteikti, kad būtų atatinkamas pakvitavimas.

—Tai revizijos pareiga, o ne iždininko. Gi revizijos komisija, kiek aš žinau, knygas tikrino ir surado, kad aukos priduodamos kam reikia ir gaunami pakvitavimai. Aukos priduodamos per atstovus, kurie yra išrinkti atstovauti komitetą ir palaikyti ryšius su atatinkamomis įstaigomis.

—Aš girdėjau, kad nekurių pakvitavimų nėra.

—Taip. Tas tiesa. Pavyzdžiui, masiniame mitinge Queens parke buvo priduota nuo komiteto penki doleriai. Už tuos pakvitavimo nėra, nes nebuvo gauta. Bet kad buvo priduota, yra daug liudininkų. Panašiai buvo įteikti kiti 10 dolerių kitam didžiuliam mitinge, bet del jų abejonės negali būti.

—Kaip aš matau, tai tie žmonės meluoja, ieško kokių nors priekabių.

—Ko jie nori, sunku pasakyti.

—Tur būt jie nori pakenkti komunistams.

—Komitete yra nekomunistų dar ir be jų. Todel jie kenkia kartu ir nekomunistams komiteto nariams. Tačiau manyti, kad galima pakenkti komunistams ir kitiems komiteto nariams yra klaidinga. Jeigu komitetas dirbtų savo naudai, tuomet galima būtų sakyti, kad kenkia. Dabar gi komitetas dirba ne sau, o Ispanijos, Lietuvos ir Kanados darbo žmonių naudai. Jeigu kiek pakenks, tai minėtų šalių darbo žmonių reikalams, o ne komiteto nariams.

—Tiesiog keista. Sunku suprasti. Bet kiek giliau pažvelgus žmogus matai, kad jie dirba antidarbininkišką darbą. Jeigu jie to nemato, dar pusė bėdos, bet jeigu mato ir daro, tai reikia juos smarkiai išbarti. Man tiesiog širdis pyksta pamislinus apie tai. Tu turbūt nežinai, kad aš pats girdėjau komiteto narius vadinant vagimis. Tai labai biaurus darbas.

—Biaurus, bet jis nenaujiena. Visuomenė tokių kalbų yra girdėjus ne kartą. Ji jau pažįsta, kas gera, o kas bloga.

—Tas tiesa, bet mes neturime taip praleisti. Aš kur tik eisiu, tenai juos maskuosiu.

—Tavo dalykas.

—Beje, o kaip su Čekoslovakija?

—Tu pats matai.

—Matau, bet daug dalykų neaišku.

—Užeik kitą kartą, tuomet apie tai pasikalbėsime.

—Iki pasimatymo.

Iš Administracijos

Drg. A. Galinaitis, Porcupine, Ont., nuo savęs prisiuntė $2.00 aukų Ispanijos kovotojams ir prašo juos perduoti į atatinkamus komitetus.

Drg. K. Čekaitis, Montreal, Que., prisiuntė vieną naują Liaudies Balso skaitytoją.

Per drg. F. Adomėlį, Chicago, Ill., gautas vienas naujas Liaudies Balso skaitytojas.

Drg. P. Liaukiavičius, Austin, Man., atnaujindamas Liaudies Balso prenumeratą prisiuntė vieną dolerį aukų Lietuvos politiniams kaliniams.

Jis savo laiške plačiai rašo užgirdamas Kanados lietuvių veikimą, kuriuo siekiama sujungti visus Kanados lietuvius į antifašistinį veikimą ir piktinasi visais tais, kurie stengiasi Kongresui ir jo užbrėžtų siekių vykdymui pakenkti.

Per drg. A. Gailiušį, Detroit, Mich., gautas vienas naujas Liaudies Balso skaitytojas.

Darbininko Akim Žiūrint

Municho konferencija—tai didžiausias, ryškiausias ir niekšingiausias demokratijos išdavimas ir Anglijos torių valdžios, Čemberleno asmenyje, viešas pasisukimas į fašistų pusę.

Čemberlenas ir kiti reakcionieriai senai planavo ir laukė tos progos, kad susijungimą su Hitleriu prieš visuomenę būt galima pateisinti gražiais siekiais. Ir štai, kada Hitleris grumojo karu prieš Čekoslovakiją ir kitas demokratines šalis—jie tą pateisinimą rado, kaipo taikos išlaikymą.

* * * * *

Pačioje kivirčio pradžioje, daugeliui nebuvo aišku ir suprantama, kodel Čemberlenas viena ranka drąsindavo Hitlerį prie agresijos ir versdavo Čekoslovakiją nusileisti, kita gi—neva ją užtardavo ir vaidino taikintojo rolę.

Po Municho konferencijos tas visiems liko aišku. Čemberlenas, žinodamas savo planus, kurstė Hitlerį prie agresijos, kėlė pasaulinio karo pavojų, kad paskui tuo karo pavojum pateisinti savo su Hitleriu susijungimą ir toliau vystyti akciją prieš demokratiją ir kolektyvį apsigynimą.

* * * * *

Reikia pripažinti, kad tas jam puikiai pavyko. Daugelį žmonių jam pasisekė apgauti ir dabar reakcijos šalininkų jis perstatomas kaipo taikos išgelbėtojas, herojus.

Taip, jis yra herojus. Niekšysčių ir išdavysčių herojus!

* * * * *

Bet pilnai suprantančių Anglijos kapitalistų siekius — neapgavo. Komunistų Partijos neapgavo. Ji visados teisingai rodydavo Čemberleno siekius.

Kurie komunistų aiškinimui pirmiau netikėdavo, dabar mato gyvą faktą, kad Čemberlenas stovi už Hitlerio palaikymą ir jo gelbėjimą, kad Anglijos torių valdžia stovi už reakciją, už fašizmą, prieš darbininkų reikalus, prieš demokratiją ir progresą.

Tą Komunistų Partija visados aiškindavo.

* * * * *

Francijos nuėjimas Daladje asmenyje paskui Čemberleną yra ta pati žmonių apgavystė. Daladje, kaipo atstovas Francijos didžiojo kapitalo, jam ir atstovavo. kurio siekiai yra tie patys, kaip ir Anglijos kapitalistų.

Bet ar mums reikia stebėtis iš Daladje pasielgimo, **jei Francijos socialistų vadas Leonas Blumas pirmas padarė žingsnį** linkui dadabartinės išdavystės, kada sutvėrė "Nesikišimo Komisiją" ir Ispanijos liaudies pagelbos šauksmą atmetė?

Nestojimas Ispanijos demokratinei ir teisėtai valdžiai pagelbon buvo pirmas žingsnis prie dabartinio demokratijos išdavimo, kuris įvykdytas Muniche.

* * * * *

Mums darbininkams ir visiems progreso ir demokratijos šalininkams turi likti aišku ant visados, kad kapitalistų atstovai negins darbininkų reikalų.

Tą faktą Leninas yra aiškiai ir labai tvirtai užakcentavęs, kad tiesos ir ligybės idėja bus įgyvendinta tik per kovą, vadovaujamą darbininkų klasės partijos, komunistų partijos.

Municho konferencija taipgi rodo, kad liaudies anti-fašistinis frontas turi būti su padvigubinta energija budavojamas; kad liaudies frontas turi būti didesnis, vieningesnis.

Tas lieka mums už pareigą atsiekti mūsų tarpe.

* * * * *

Anglijos laivyno galva, admirolas Cooper, rezignavo užprotes tuodamas Čemberleno pilitikai, Francijos generolas perėjo tarnauti Čekoslovakijos armijai.

Yra ir daugiau panašių rezignacijų.

Tai švelni buržuazinė tradicija protesto išreiškimui.

Jie rezignuoja ir savo vietą užleidžia reakcionieriams.

Bet darbininkų klasė nerezignuos. Nerezignuos ir jos atstovai. Jie stos į darbą su dar didesne energija, nes žino, kad fašizmas yra vergijos ir karų pradžia, o ne pabaiga.

* * * * *

Panašių Čemberleno gudravojimų imasi nekurie ir lietuvių tarpe. Užsimaskavę demokratijos ir socialistų vardais bendrai su fašistais ir policija bando pakenkti progresyviam veikimui.

Juos rūpestingai globoja ir auklėja Naujienos.

Bet tas jų užsimojimas primena kvailą bezdžionės pamegdžiojimą.

Z. J.

Lietuvoje

LIETUVOS KARIUOMENĖS KŪRĖJAI BUVO SUSIRINKĘ Į KAUNĄ

Kaunas.— Valstybinė šventė 1930 metais atkelta iš gegužės mėnesio į rugsėjo 8 dieną. Šiemet, Lietuvos nepriklausomos valstybės 20 metų sukakties proga, ši diena buvo įspūdingiau paminėta. Atsibuvo didelis kariuomenės paradas, kuriame dalyvavo ir iš visos Lietuvos kampų 6,000 kūrėjų savanorių.

Savanoriai buvo atvykę į savanorių kongresą, kuris atsibuvo rugsėjo 7 dieną Dainų slėnyje. Juos sveikino įvairūs Lietuvos ponai, vyskupai, kunigai ir visuomenės veikėjai, jų tarpe ir Smetona. Įspudingiausiai pasveikino buvęs prezidentas dr. K. Grinius, pažymėdamas, kad savanoriai drąsiai stojo organizuotai gelbėti ir kurti demokratinę nepriklausomą Lietuvą, linkėdamas ir dabar eiti savo krašto laisvės ginti ir kurti valstybę demokratiniais pagrindais.

Daktaras J. Šliupas, sveikatos neleidžiamas, savanorius pasveikino raštu, kuriame, be ko kita, skamba sekami linkėjimai: "Jūs bent budėkite, kad Lietuva netaptų įtraukta į pavojingų kombinacijų sūkurį svetur, o namie ramstykite kinstitucijoje pažadėtas laisves; budėkite, kad tamsos apaštaltai netramdytų sąžinės laisvės mokyklose bei gyvenime, nemindžiotų piliečių lygybės prieš įstatymus, netrukdytų mokslo šviesos vargingiesiems gyventojams. Pareikškite savo balsą už civilinės metrikacijos įstatymo pagreitintą įvedimą. Tegyvuoja nepriklausoma Lietuva! Tegyvuoja laisvė, lygybė ir brolybė visų Lietuvos gyventojų! Laisvai Lietuvai nepritinka dvasios rambumas, tamsumas, ekonominis vargas ir moralinis sugležimas. Petys į petį už visų gerovę ir laisvę."

Viso buvo apie 200 sveikinimų, bet kiti neįdomūs, nes neapibudino to, kas savanorius paskatina ginti savo tėvynę.

Vakare savanorių kongreso dalyviams buvo suvaidinta Dainų slėnyje misterija "Laisvės žygis", kurioje buvo pavaizduota kovų del Lietuvos nepriklausomybės momentai.

Rugsėjo 8 dieną savanoriai, susirikiavę į keturis pulkus, dalyvavo bendrame kariuomenės parade, Karo aerodrome, kurio žiūrėjo tūkstančiai kauniečių, vyriausybė, kariuomenės vadovybė ir užsieniečiai kariuomenės atstovai.

Visi savanoriai turėjo prisisegę medalius. Nekurie dalyvavo senose uniformose. Po parado gavo po bonką alaus, užkandinį ir tyliai išsiskirstė iš Kauno.

VĖL MEILĖS AUKA

Biržai.— Krinčino valsčiaus, Tetirvinų kaimo našlys Raineckas prieš kiek laiko vedė antrą žmonelę, ramiai su ja gyveno ir augino vaikučius. Bet tas ramumas enilgai tesitęsė. Prie jaunosios žmonelės pradėjo suktis to kaimo "kriaučiukas" Strilčiūnas. Pagaliau ir Raineckienė įsimylėjo į "kriaučiuką" ir pradėjo su juo bičiuliautis.

Pragyvenus jiems taip keturis metus ir nors vyras gal ir nujautė žmonos santykius su "kriaučiuku," bet nieko perdaug nesakydavo. Bet pagaliau "kriaučiukui" nusibodo drebėti del vyro ir nutarė visai pasiimti Raineckienę nuo vyro, bet šioji galutinai mesti vyrą atsisakė. Kitos išeities neliko, kaip atsisakyti mylimos, ar nuo kelio pašalinti vyrą.

Rugpiūčio mėn. žolinės išvakarėse Raineckas parsivedė arklį namo, kad nereiktų važiuojant į atlaidus ieškoti ir prisirišo prie namų. O "kriaučiukas" visą laiką slankiojo, ieškodamas progos Rainecką nužudyti.

Kai šis įėjo į pirkią, jis paleido arklį ir laukė kuomet Raineckas, pamatęs palaidą arklį, išeis jį prisirišti ir pasitaikius progai nušauti. Bet patogios progos nebuvo. Tuomet jis atrišo arklį ir nusivedė už daržinės, o pats įėjo į pirtį palikdamas atdaras duris. Raineckas pamatęs, kad arklio vėl nėra, sako žmonai:

—Matyt tas Strilčiūnas man krečia šposus.—Ir abu su žmona išėjo ieškoti arklio. Pamatęs pirties duris atdaras, pamanė, kad arklį įvedė į pirtį, todel ir ėjo vidun. Bet vos spėjo slenkstį peržengti pasigirdo du šuviai ir Raineckas išbėgęs iš pirties už kelių žingsnių sugriuvo. Abu šūviai pataikė į koją. Tuomet "kriaučiukas" iššoko iš pirties ir pribėgęs prie gulinčio Rainecko paleido į krūtinę dar tris šūvius. Bet laimei šūviai buvo nemirtini ir Raineckas galėjo pasakyti žudiko pavardę.

"Kriaučiukas", norėdamas užmaskuoti savo nusikaltimą, tuoj išvažiavo į Nemunėlio—Radviliškį, kuris yra už 50 kilometrų. Bet policija jį tenai suėmusi patalpino kalėjiman.

Raineckas atvežtas Panevėžio apskrities ligoninėn mirė.

VAGIS GRĄŽINO PAVOGTUS DAIKTUS

Šakiai — Kidulių vals. Gečių kaim. gyventojo Alijošaičio kažkas pavogė apie 900 litų. Policija įvykį stropiai tyrė, kad susekus vagį. Vagilis, visa tai žinodamas ir bijodamas, kad jo nesučiuptų, vieną gražų vakarą atėjo pas Alijošaitį. Pro langą pamatęs, kaip trobos galę visa šeimyna valgo vakarienę, jis nuėjo į antrąjį trobos galą, iš kurio buvo pavogti pinigai. Tenai atsargiai išėmė langą ir padėjo ant suolo popiery suviniojęs pinigus. Šuniui lojant, šeimininkas nuėjo į antrą trobos galą pažiūrėti. Pastebėjęs išimtą langą ir ant suolo padėtą krepšelį, priėjo patikrinti. Patikrinus rasta, kad apie 70 litų trūksta ir trūksta vekselio 1,000 litų sumos, kuriuo buvo duota seseriai dalies. Grąžintus pinigus tuoj išnešė į banką ir pasižadėjo daugiau pinigų namuose nelaikyti.

PREMIJUOS GRAŽESNIUS IR PATOGESNIUS NAMUS

Kaunas.—Miesto taryba, norėdama paskatinti statyti gražesnius ir patogesnius namus, o taip pat gražiai sutvarkyti sodybas, jau 1935 m. nutarė gražius ir patogius namus premijuoti. Paskyrė dvi premijas už medinius namus, vieną premiją už mūrinius namus, vieną premiją už vilą, vieną premiją už namų fasadą, dvi premijas už gerą namo išorę ir sklypo sutvarkymą ir tris premijas už papuošimą balkonų ir namų fasadų gėlėmis bei žaliumynais.

Premijos pinigais nemokamos, bet premijuotų namų savininkai atleidžiami vienerius metus nuo įkainuojamo mokesčio, o už papuošimą namų gėlėmis išduodami pagyrimo lapai.

Šiais metais bus premijuojami tie namai, kurie pastatyti 1937 metais.

LIETUVOS VIENUOLIAI IEŠKO "VELNIO ADVOKATO"

Kaunas. — Jau buvo rašyta, jog daromi žygiai, kad šventaisiais būtų pripažinti du lietuviai. Šią vasarą šventuoju pripažintas lenkų jėzuitas Bobola, bet lietuviai nenorį jam melstis.

Dabar išstatyti du lietuviai kandidatai į šventuosius. Tai vyskupas Merkelis Giedraitis ir marijonas vyskupas Matulevičius.

Merkelis Giedraitis Vatikano jau yra pripažintas palaimintuoju (benatifikuotas), kas reiškia vieną laipsnį į šventumą, ir galima jam statyti altorius bažnyčiose, bet kadangi jis ne vienuolis, o šventuoju pripažinimu rūpintis iniciatyvą paėmė vienuoliai, tai vyskupas Merkelis Giedraitis nustumiamas į antrą vietą; nė altorių jam nestatoma.

Pasirodo, kad asmens pripažinimas šventuoju kaštuoja apie 100,000 litų, nors vėliau, "kraštas," įsigijęs šventąjį, kelieriopai tas išlaidas susigrąžinąs aukų pavidalu.

Išlaidos susidarančios iš to, kad Vatikane komisijos ilgai posėdžiaujančios svarstydamos ar kandidatas vertas pripažinti šventuoju; komisijos kviečiančios ekspertus, komisijos nariai ir ekspertai važinėją berinkdami "medžiagą" ir už viską imą nemažus honorarus.

Tam reikalui esti sudaromos net trys komisijos — Vatikano komisija, antroji—suinteresuoto krašto, trečioji ir pati svarbiausioji—mišri komisija su advocatum diablus (velnio advokatu).

Trečiojoj komisijoj svarbiausią vaidmenį vaidinąs "velnio advokatas," kuris galįs būti ir netikintysis, kurio uždavinys įrodyti, kad kandidatas nėra vertas pripažinti šventuoju.

Lietuviui kandidatui į šventuosius dabar renkami ne tik pinigai, bet ieškoma ir "velnio advokato."

ŽEMAIČIAI DAUGIAU NEBEDARYSIĄ NAMINĖS

Kaunas.—Visi Lietuvos laikraščiai rašo apie naminės degtinės žalai pavaizduoti atsibuvusią Telšiuose parodą. Sako, kad žemaičiai nepaprastai susidomėjo šia paroda. Iš įvairių žemaičių miestų lankėsi viršininkai, organizacijų vadovai, dvasininkai, sodiečiai ir degtindariai. Visi gerai apžiūrinėję parodą ir išeidami pasižadėję daugiau nebedaryti naminės degtinės ne tik del savęs, bet ir del kitų.

Išeina, kad valdvietės, klebonijos, ir sodiečių sodybos jau daugiau nebedvoks namine, jei tą pažadą pildys. Parodoj dalyvavę 17,000 žmonių.

ZARASAI NORI PASIDARYTI ŽIEMOS KURORTU

Zarasai. — Gal būt, tik vieni Zarasai Lietuvoj yra apdovanoti tokiais puikiais ežerais, pušynais ir kalvomis. Čia vasarą ir žiemą miela gyventi. Į tai atkreipė dėmesį ir kurorto administracija. Zarasai jau senai ruošiasi žiemos sezonui. Statoma slidininkams šokimo bokštai. Vienas jų bus 35 metrų aukščio, antras 15, 10 ir 5 metrų. Aukščiausias bokštas jau baigiamas. Jis yra statomas ant aukščiausio Zarasų kalno. Iš tolo bokštas atrodo impozantiškai. Laukiama ir rengiamasi žiemas sporto sezono atidarymui, tarptautinėms ir kitokioms rungtynėms.

KAD MOKYTOJAMS NEBŪTŲ NYKU

Alytus.—Punios bažnytkaimy, turinčiam apie 200 gyventojų ir jiems gyvenant išsisklaidžius po plačius Punios laukus, anksčiau veikė trys pradžios mokyklos, pritaikytos gyventojų patogumui—viena nuo kitos kelių kilometrų atstume. Šiais metais užbaigus statyti miestelio centre dviejų aukštų mūrinę mokyklą, į ją sutalpino visus tris komplektus. Esant Punios laukams 5—8 kilometrų spinduliu, tolimesnių vietų vaikams mokyklą pasiekti, ypatingai mažamečiams vaikams, liko neįmanoma. Taip vadinamų Punios pievų ūkininkai darė žygių atitinkamose įstaigose, kad vieną mokyklą jiems paliktų, bet tas nieko nepadėjo. Tuo reikalu delegacija buvo nuvykusi ir į Kauną, bet ten gavo atsakymą, kad užkampiuose mokytojams labai nyku.

Amerikos Lyga už Taiką ir Demikratiją Seattle mieste surengė demonstraciją prie Vokietijos konsulato protestuodama prieš nazių užsimojimą ant Čekoslovakijos. Demonstrantai nešėsi čia matomus plakatus.

Gyvenimas Fašistinėj Ispanijoj

Iš rusų spaudos vertė **Petras**

Generolas Frankas, pamegdžiodamas Musolinį, įvedė naują metskaitlį, Liepos 18 dieną prasidėjo "3-ji triumfaliniai metai". Kaip gyvena fašistinė Ispanija po dvejų "triumfalinių" metų?

Fašistiniai laikraščiai pasitenkino aprašymu kariškų pergalių ir išgyrimu Franko, bei religinių apeigų kronikomis. Angliški ir amerikoniški žurnalistai, kurie randasi fašistinėj Ispanijoj, labai mažai ką išsireiškė apie savo sanbrolius. Žinoma, kuomet jie atvažiuoja į St. Jean de Luz arba Hendaye, ir atsisėda prie stiklelio degtinės, papasakoja labai daug ko įdomaus, bet į laikraščius jie paduoda vien tik fašistams palankias žinias: jie brangina savo darbą. Tokiu būdu, pagal raštišką medžiagą yra labai sunku nusakyti arba apibudinti gyvenimą fašistinėj Ispanijoj. Bet už tai papasakojimai žmonių, kurie iš tenais atvažiuoja, labai daug ko pamokina. Kiekvieną dieną per rubežių pereina po keliolika drąsuolių. Į St. Jean de Luz ir Hendaye atvažiuoja amerikonai, anglikai ir francūzai, kurie gyvena fašistinėj Ispanijoj. Ant galo, tarpe šimtų šnipų, kuriuos generolas Frankas kiekvieną dieną siunčia į Franciją, pasitaiko vienas kitas ir paprastas pilietis, kuris ačiū asmeniškiems santykiams su fašistiniais valdininkais, išgauna pasportą ir atvažiuoja čionais, kad nusipirkus eilutę drabužių arba įsidėjus auksinį dantį. Aš kalbėjausi su daugeliu žmonių, atvažiavusių iš tenais, su ispanais ir su svetimšaliais, su kairiaisiais ir su fašistais, su valstiečiais ir su gydytojais.

Fašistų rankose agrikultūrinės provincijos. Fašistinėj Ispanijoj yra gana daug duonos, vaisinio sviesto, cukraus, žuvies, tabako. Iš valgomųjų produktų trūksta mėsos, ryžių ir kavos. Mėsa parsiduoda du arba tris sykius į savaitę. Maisto kainos labai aukštai pakilo. Ūkininkai nepasitikėdami popierinėmis pezetomis, įvesdina pinigus į gyvulininkystę. Navare kiaulienos kilogramas kainavo 2 pezetu ir 10 santimų, o dabar jau kainuoja 4 pezetai ir 25 santimai. Paršas, kuris pirmiau kainavo 40-50 pezetų, dabar parsiduoda po 200—225 pezetus. Del visos eilės produktų nustatytos tvirtos kainos bet vistiek ūkininkai atsisako parduoti savo produktus tokiomis kainomis. Net pačios fašistinės intendantūros priverstos ūkininkams mokėti beveik du sykiu daugiau, kaip kad nurodo kainaraštis.

Trūksta odų; avalinės pabrango keturius sykius. Ypatingai jaučiasi didelis trūkumas drabužių: nebėra daugiau katalonišku fabrikantų; priseina pasitenkinti nežymiu itališku importu ir produkcija antralaipsnių fabrikų. Paprasčiausi marškiniai kainuoja 20 pezetų, kojinės—9 pezetai. Abelnai visi tekstiliniai išdirbiniai pabrango 5—6 sykius.

Prekybininkai bijosi parduoti brangiai—pastatyta kontroliuojama komisija. Jie nenori parduoti pigiai—perkamoji pezetos vertė kiekvienas sykis mažėja. Jie nusistatė visai neparduoti, bet krautuvių uždaryti jie negali: už tokį pasielgimą jie būtų nubausti pinigine pabauda. Langų vitrinos užpildytos kupinai prekėmis, bet voduj krautuvės visiškai tuščios.

Apart to, ir pirkėjų labai mažai: fašistai numažino uždarbius. Baskų metalistai, kurie pirmiau gaudavo 12 pezetų 50 santimų, dabar gauna 9 pezetus ir 60 santimų. Paprasti darbininkai Kastilijoj pirmiau gaudavo 6 pezetus, o dabar temoka jiems tiktai 4 pezetus 50 santimų. Darbininkai yra priversti dirbti veltui nuo vienos iki dviejų valandų į dieną viršlaikio: "Del karo".

Šiaurės Ispanijoj darbininkų beveik neliko: juos pamainė kaliniai, ir Baskijos kasyklų savininkai perėjo į nemokamą darbą. Frankas suorganizavo iš karo belaisvių "darbo batalijonus", jie gauna 30 santimų į dieną, gyvena tam tyčia pastatytose stovyklose ir už nesilaikymą disciplinos yra baisiausiai baudžiami. Baskijos kasyklose dirba virš 3,000 belaisvių. Bilbao automobilių fabrike "Sarosa" dirba beveik tik belaisviai. Asturijoj tedirba tik 15 nuošimtis kalnakasių, likusieji kaliniai iš "darbo batalijono".

Gyventojai nualinti priverstinomis rinkliavomis. Štai santrauka tų antdėlių: "Diena vieno bliūdo", "Diena be cukraus", "Del šarvuotlaivio Espanija", "Atminčiai žuvusiųjų", "Dovanos kareiviam", "Sužeistųjų namams", "Kareivių rateliui", "Kovai prieš šaltį", "Tautinei pagelbai", "Kareiviškam tabakui", "Mėlyna kortelė" ir t.t. Tarnautojai, kurie uždirba į mėnesį 200 pezetų, visuomet valgo ne tris patrovas pietums, bet vargiai išsigali vieną. Dabar tarnautojai yra priversti iš savo mėnesinės algos atiduoti įvairių aukų pavidale 55 pezetus, arba daugiau, kaip ketvirtdalį viso savo uždarbio. Del Franko valdžios tokios rinkliavos—radinys: pavyzdžiui, "Dienoje vieno bliūdo" vien tik Bilbaos miestas duoda 300,000 pezetų pajamų į dieną.

Valstiečiai taipgi yra priversti mokėti už "Vieno bliūdo" dieną ir "Dieną be cukraus", o taip pat ir dauguma kitų. Novariški valstiečiai man pasakojo, kad praeitais metais iš jų atėmė vieną trečdalį visų jų pajamų. Valstiečius labai įpykina rekvizicijos. Tas daroma taip: Novarijoj sykį arba du visi ūkininkai suvažiuoja į mūgę; į tenais jie suvaro gyvulius pardavimui, o fašistai tuos gyvulius "rekvizuoja." Eilėje šiaurinės Ispanijos miestų kariška fašistinė valdžia atėmė iš valstiečių į mūges atvestus pardavimui gyvulius. Jie taip pat rekvizavo visas vilnas. Už rekvizuotas prekes arba gyvulius ūkininkams nieko neatlygino.

Gyventojai visai netiki Franko "pezetai", jie slėpia ne tiktai sidabrinius pinigus, bet taip pat ir varinius. Fašistiniuose laikraščiuose galima matyti ilgi sąrašai žmonių, nubaustų už "slėpimą metalinių pinigų".

"Sindikatai", kurie supuola su falangistų programa, yra valstybinė papėdė, absoliutiškai savęs neparodo. Baskijoj dar nebuvo tokio atsitikimo, kad darbininkų sindikatas būtų užstojęs už darbininkus. Sindikatų viršunėse sėdi fašistiniai valdininkai. Ne per seniausiai San- Sebastijane atsibuvo žemdirbių sindikato suvažiavimas. Ūkininkai tikėjosi, kad susirinkime bus iškeltas klausimas apie nustatymą tvirtų kainų. Vietoje to pirmininkas, anaip tol ne ūkininkas, bet advokatas senioras Huan Puente, davė ilgą prakalbą "Apie pirmenybę vertikališkų sindikatų".

Del važiavimo gelžkeliais arba plentais yra reikalinga turėti ypatingi leidimai. Tokie leidimai yra išduodami dalyvaujant dviems liūdininkams, kurie turi atsakyti už jo politinį ištikimumą. Ūkininkai, kurie važiuoja į turgus, turi būtinai turėti tokius leidimus.

Jeigu sugauna keliaujant be leidimų, yra skaudžiai pinigiškai baudžiami. Abelnai, pabaudos lyginasi su įvairiomis "savanoriškomis" aukomis—pamatas finansinės Franko politikos. Gugernatorius Hipuskova per vieną savaitę įsikytrino prisirinkti 136,250 pezetų pabaudų pavidalę. Piniginės pabaudos yra taipgi dedamos "už nepalankumą esamai tvarkai." Už tokį "nepalankumą" piemuo Tudele Huan Lasa tapo nubaustas 25 pezetais, o Hose Sarasola Bilbaos mieste —25,000: kiek iš kurio gali, tiek iš to ir plėšia.

San-Sebastijane suvažiavo keliolika tūkstančių žmonių, kurie labai gerai moka leisti pinigus. Atidaryta daug naujų kabarėtų, pasismaginimo namų. Katalikiškam laikrštyje "La verda" vienas rakete rašo: "Neperseniausiai aš lankiausi San-Sebastijane. Prieš tai aš dar esu tenais buvęs 1935 metais. Ir kokia permaina papročiuose! Žinoma, ne prie geresnio . . . Tas tiesiog tikras skandalas. San-Sebastijane susirinko aristokratai, besislėpiantieji nuo mobilizacijos".

Antras moralistas žurnale "Destino" patvirtina, kad jaunieji buržuazai tarsi pripažįsta bilijardą kaipo frontą. Jis rašo, kad buržuaziją sujdomina tiktai pelnai, ir kada koks tai fabrikantas siuvamų mašinų išsineš-dino iš Barcelonos ir atvažiavo į San-Sebastijaną, kitas fabrikantas siuvamųjų mašinų įskundė jį, kad pastarasis yra "raudonųjų šnipas".

Tokius įskundimus daro ne tiktai fabrikantai siuvamųjų mašinų,—skundžia visi, kas tik netingi: suveda senąsias skolas arba užsidirba. Gubernatorius Alava pranešė, kad jo raštinė negali apsidirbti su laiškais "kuriuose patrijotai perspėja nurodydami ispaniškus priešus". Daugumą užsiėmę vienu darbu: jie seka kas iš savininkų radio priimtuvų klausosi Barcelonos programų. Už kiekvieną "žingeidulį", nurodytą policijai, duoda premiją—25 pezetus.

(Bus daugiau).

Dažnai Spaudoj Minimos Figūros ir Terminai

Autarkija — Kapitalistinių valstybių, ypatingai fašistinių valstybių, ekonominė politika, sujungta su prisiruošimu prie karo, vedanti prie šalies ekonomijos pastatymo ant savų žaliųjų medžiagų šaltinių pagrindo.

Autarkinė politika yra ypatingai išvystyta fašistų valdomose šalyse, visų aukščiausia Vokietijoj, su tikslu užkurti naują pasaulinį karą.

Fašistiniai agresoriai visomis galimybėmis siekia aplinkybių, kuriose būtų galima pasigaminti visus produktus iš savų medžiagų, kad iškilus karui nesusidurtų su jų gavimo sunkumais, arba su visišku atsiskyrimu nuo tų reikalingų produktų.

Autarkinė politika vedama darbo žmonių išlaidomis. Autarkinės politikos prisilaikanti valdžia uždeda ant importuojamų iš užsienio produktų aukštus muitus, kas duoda progą savos šalies fabrikantams nors ir už labai blogas prekes pakelti kainas. Kainos kyla neapsakomu greitumu ir tikrųjų vietas užima sintetiniai (sudėtiniai) produktai, pavyzdžiui, vilnų vietą užima iš medvilnės ir medžio padarytos "vilnos" ir panašiai. Tokiu būdu fašistinė autarkinė politika savo krašto žmones nuveda prie bado ir nuogalės.

Doktrina — Aktualiai reiškia "mokinimą." Taip pat yra terminu, naudojamu vienos ar keletos pagrindinių idėjų, principų, teorijų, ar pažvalgų sistemų apibudinimui.

Dabartiniu laiku kai kada spaudoj minima ir fašistų valdomos Vokietijos "militarinė doktrina." Ši politika reiškią militarinių ir politinių idėjų kombinaciją, kuri veda Vokietiją prie naujo pasaulinio karo priruošimo. Nazių "militarinės doktrinos" svarbiausias pagrindas yra totalitarinis karas, arba mokinimas, kad svetimų teritorijų užgrobimui reikią užpuolamai šaliai kirsti staigų smūgį su gerai apginkluota armija. Be to, hitleriška militarinė doktrina išreiškia plėšikiškiausią ir agresingiausią užsienio politiką, kuri su pasiutimu naikina visas tarptautines sutartis ir veda prie pasaulinio karo. Taip pat, ši nazių militarinė doktrina mokina, kad karo pradžia nepriklauso nuo karo paskelbimo, o karo pasisekimas priklauso nuo mirtinos cheminės atakos. Pagal šią doktriną karas turi būt vedamas ne tik del oponento armijos sunaikinimo, bet ir del išnaikinimo visos oponento žmonijos.

Samurajus — Aukščiausiai, pirmreformiškai, feudalizmo laikų Japonijos militarinei kastai, gyvavusiai iki 1876 metų, priklausęs asmuo. Samurajų kastai priklausę asmenys labai aštriai save izoliuodavosi nuo kitų žmonių. Samurajai į save žiūrėdavo kaipo į daugiausiai parinktą luomą, o į darbo žmones žiūrėjo su didžiausia panieka ir begailestingai juos išnaudodavo.

Samurajų kasta elgdavosi pagal tam tikrų tradicijų "garbės kodą", vadinamą "busido" (kariauninkų kelią). Samurajų grupei priklausantieji nariai turėjo būti aklai ištikimi aukštesniems, o pats vyriausias buvo jų viešpačiu. Jei kuris samurajus nusikalsdavo prieš "busido" tradicijas, turėdavo pasidaryti "harikiri" (persipiauti pilvą).

Šiandieniniai Japonijos valdovai, savo interesų labui, pradėjo labai propaganduoti senas samurajų tradicijas ir papročius. Jie pasakoja, kad samurajai buvę patrijotizmo ir pasiaukavimo pavyzdys. Visose Japonijos mokyklose skiepijamos vaikams senoviškų samurajų idėjos. Tokiu būdu, su šiais iš senų amžių užsilikusiais puslaukiniais papročiais Japonijos imperializmas auklėja šovinizmą ir praveda propagandą už plėšikiškus karus.

Todel, nežiūrint samurajų necivilizuotumo, šiandien Japonijoj atgyja samurajų kasta ir pradeda viešai pasirodyti senoviškuose kostiumuose. O pagal tą idėją tūkstančiais žudoma Kinijos vaikai, moterys ir naikinama Kinijos kultūra ir miestai. Sovietų, kaikada ir kitų šalių, spaudoj atspausdinamas terminas "samurajus", suprantama, taikomas necivilizuotumo pašiepimui.

SVEIKINIMAS KANADOS LIETUVIŲ KONGRESUI

(Nors Kanados Lietuvių Kongresas jau praėjęs, tačiau manome, kad šis sveikinimas vistiek turės savo vertę, nes jis prisiųstas iš Ispanijos lietuvio savanorio Ispanijos armijoj, taipgi tenai nuvykusio iš Lietuvos, kurios reikalais daugiausia kalbėjo ir Kanados Lietuvių Kongresas.—**Red.**)

Brangūs tautiečiai ir tautietės, pažangūs lietuviai, kultūrinio ir progresyvaus judėjimo dalyviai—atstovai daugumos įvairių Kanados lietuvių organizacijų.

Sveikinu jus iš gilios širdies kaip lietuvis kovotojas už demokratiją ir taiką, gerovę žmonijai, už laimingą Ispanijos liaudies gyvenimą. Sveikinu visus atstovus, suvažiavusius iš tolimų šalies vietų, aptarti bendrus lietuvių reikalus, turinčius didelės reikšmės lietuvių judėjimui visam pasaulyje. Iš savo pusės linkiu jūsų kongresui geriausio pasisekimo darbų eigoje.

Šis jūsų suvažiavimas, mano manymu, duos daug gero mūsų tėvynei Lietuvai, teriojamai vidaus ir užsienio priešų.

Tenka labai apgailėti, kad mes, Ispanijos lietuviai, kovotojai prieš tarptautinį fašizmą, esame plačiai išsisklaidę po visą Ispaniją ir negalime parašyti bendro sveikinimo.

Nuolat skaitydamas jūsų judėjimo atstovą Liaudies Balsą priėjau išvados, kad jūsų nuveikti darbai kovoje už demokratiją, geresnį gyvenimą, laisvę ir tiesą yra milžiniški. Ypatingai jauna jūsų kolonija gerai atsirekomendavo remime sunkios ir tragiškos mūsų kovos prieš tarptautinį fašizmą. Ispanijos liaudies skerdiką.

Dar kartą linkiu jums, broliai ir sesės, dar didesnės kloties jūsų darbuose už Kanados lietuvių gerovę, taipgi daug ištvermės kovoje prieš visus liaudies priešus, kurie sąmoningai skaldo demokratišką Kanados lietuvių judėjimą. Tiems priešams pasigailėjimo negali būti. Kas prieš progresyvį judėjimą, lai tas pabūna Ispanijoj ir patiria, ką reiškia fašizmo karas prieš liaudį.

Aukščiau, draugai ir draugės, progreso ir taikos vėliavą!
Tegyvuoja Kanados Lietuvių Kongresas!
Tegyvuoja lietuvių darbo žmonių vienybė!
Ilgiausių metų lietuvių liaudies gynėjuj Kanadoj—Liaudies Balsui!
S a l u d !

Lapinskas
Ispanija.

ŠIS TAS IŠ SUDBURIO LIETUVIŲ GYVENIMO

Parėmė Lietuvos Politinius Kalinius

Rugsėjo 25 dieną buvo draugų Budrių dukrelės krikštynos, kuriose dalyvavo nemažas skaičius svečių. Jiems bešnekučiuojant prie skanių valgių ir gėrimų, atsirado ir man proga paaiškinti apie Lietuvos politinių kalinių padėtį. Svečiai suprasdami politinių kalinių vargingą gyvenimą ir juos atjausdami, jų pagelbai suaukavo $14.25.

Šios aukos yra pasiųstos į Montrealą Kanados Lietuvių Komitetui Lietuvos Liaudžiai Ginti, kuris persiųs Lietuvos politiniams kaliniams.

Draugams Budriams už vaišes ir visiems, parėmusiems Lietuvos politinius kalinius, tariu širdingą ačiū.

J. Aršauskas

Lankėsi Viešnia

Šiomis dienomis, bevažiuodama iš Montrealo į Winnipegą, šiame šiaurinės Ontarijos mieste, pas savo pažįstamus bei buvusius Lietuvoj artimus kaimynus, kelioms dienoms buvo apsistojus draugė E. Žasienė.

Draugė E. Žasienė, kaipo iš toli atvykusi viešnia, jos pažįstamų buvo didžiai gerbiama ir vaišinama. Jai išvažiuojant į Winnpegą, į stotį palydėjo nemažas būrys draugų bei draugių ir palinkėjo laimingos kelionės.

Kiek teko patirti, tai mus atlankiusioji viešnia yra darbininkiškų pažiūrų moteris. Ji daug ką papasakojo sudburiečiams apie Montrealo lietuvių darbininkišką veikimą. Be to, draugė atvežė iš Montrealo delegatui S. Siurvilai atsibuvusio Kanados Lietuvių Kongreso fotografijas, kuriose matosi visi kongreso delegatai.

Sudburio Lietuvių Komiteto Lietuvos Liaudžiai Ginti sekretorius J. Brazdžius pareiškė visiems sudburiečiams, kad jeigu kas pageidautų įsigyti paveikslą, lai kreipiasi pas jį.

Birženietis

Pranešimai

Toronto, Ont.

Jauniems Muzikantams Atydos

Bangos Choras ruošiasi prie operetės, kuri bus perstatyta netolimoj ateity. Yra suplanuota, kad chorui turės okompanuoti stygų orkestras. Tad visi suinteresuoti muzikantai susirinkite antradienio vakare, spalių 4 d., į lietuvių svetainę, 6 Denison.

Tėvai, pasiųskite savo vaikus į šį susirinkimą. Pradžia 7 val. vakare.

A. Morkis

Mokyklėlė Jau Prasideda

Per visą pereitą sąvaitę jau buvo registruojami vaikučiai į lietuvių kalbos mokyklėlę, bet del susitarimo su rusais, kuriais vakarais mes turime laikyti mokyklėlę, nusitęsė keletą dienų.

Dabar viskas jau sutvarkyta ir ateinantį antradienį, spalio 4 dieną, 6 valandą vakare lietuvių kalbos mokyklėlė prasidės.

Tad dar sykį kreipiamės į visus Toronto lietuvius, turinčius jaunuolių, atsiųsti juos ateinantį antradienį į mokyklėlę.

Lietuvių kalbos bus mokinama du vakaru per sąvaitę: antradieniais ir penktadieniais, nuo 6 valandos iki 8 val. vakaro.

Mokyklėlės Komitetas

Winnipeg, Man.

Susirinkimas

SDKLSPD 7-tos kuopos narių mėnesinis susirinkimas įvyks sekmadienį, spalių 9 d. 2 val. po pietų, po antrašu 215 Selkirk Ave.

Visi nariai ir narės pasistengkite atsilankyti. Turėsite daug svarbių reikalų aptarti. Taip pat, kurie neužsimokėję narinių mokesčių, prašomi užsimokėti.

Kuopos Valdyba

Montreal, Que.

Aldiečių Domei

Šiuomi pranešame visiems LLD 137 kuopos nariams, kad mėnesinis susirinkimas įvyks ateinantį penktadienį, t. y. 7 d. spalių (October) 8 val. vakare, 01234 Charlevoix St.

Šiame susirinkime, be eilės organizacinių reikalų, kuriuos turėsime aptarti, taipgi bus ir **kalbėtojas**, todel kviečiame visus atsilankyti ir atsivesti simpatikų. Taipgi nepamirškite, kad jau baigiasi metai, o dar daug iš jūs nesate užsimokėję narines duokles—pasistengkite užsimokėti.

Kuopos Valdyba

Toronto Lietuviai Labai Piktinasi Čemberleno ir Daladje Pardavystėmis

TORONTO, Ont. — Pereitą sekmadienį, komunistų frakcijos sušauktame masiniame mitinge, nutarta pasiųsti rezoliuciją Kanados ministerių pirmininkui King duodant jam žinoti, kad Toronto lietuviai nesutinka su King pareiškimu, užgiriančiu Čemberleno darbus sudraskymui Čekoslovakijos, kadangi tas sudraskymas, iš vienos pusės, labai neteisėtas, o iš kitos—taikos neapsaugos, o priešingai, pastatys į dar didesnį pavojų, nes tuomi bus sustiprintos agresorių jėgos.

Toks tarimas buvo padarytas po draugo Guobos prakalbos ir diskusijų tuo klausimu.

Tame pačiame mitinge buvo apkalbėtas ir Lietuvos klausimas. J. Yla perstatė komunistų atsinešimą link ginklavimosi ir Kanados Lietuvių Kongreso tarimą Lietuvos gynimo reikalu.

Kaip jis nurodė, komunistai ne pacifistai. Komunistai, kaip jis nurodė, nemano, kad ginkluotą agresorių galima sulaikyti be ginklo. Todel jie ir reikalauja ginklų toms šalims, kurioms reikia gintis.

Lietuva, kaip jis pažymėjo, užsienio politikoj neturi jokių agresinių siekių. Jai ginklų reikia ne puolimams daryti, bet apsigynimui.

Kas liečia Kanados lietuvius, jis nurodė, kad jie Lietuvai daug daugiau padėti remdami kovas prieš Čemberlenų ir Daladierių politiką, negu remdami ginklų fondą, nes kol Čemberlenai galės pasauliui diktuoti, tol nieko mažos valstybės nepadarys ir su ginklais. Už pavyzdį nurodė Čekoslovakiją.

Kalbėdamas Kanados Lietuvių Kongreso tarimų klausimu, nurodė, kad Kongresas pasisakė tokioj maždaug kryptyj ir darbuotis.

Baigiant mitingą susirinkusieji pasižadėjo remti Kongreso užsibrėžtus planus ir būti pasirengusiais Gynimui Lietuvos nepriklausomybės. Nutarta pasiųsti rezoliuciją prezidentui A. Smetonai, reikalaujant leisti susidaryti koalicinei valdžiai.

Rep.

Winnpegiečiai Pasmerkė Čemberleno Politiką

WINNIPEG, Man.—Rugsėjo 25 dieną, vienam didžiausių Winnipege Wolker teatre, kuriame randasi apie 3,000 sėdynių, atsibuvo masinis protesto mitingas prieš Čemberleno politiką, pardavusią Čekoslovakiją.

Visos sėdynės buvo užpildytos ir del vietos stokos daugeliui teko grįžti atgal.

Ant scenos pasirodė keturiolika kalbėtojų, tačiau ne visiems teko progos kalbėti, nors mitingas užsitęsė iki vėlumos.

Advokatas Savula atidarydamas mitingą nurodė mitingo svarbą ir pirmuoju kalbėtoju pakvietė Winnipego miesto majorą. Majoras savo kalboj griežtai pasmerkė Čemberleną ir kitus Čekoslovakijos pardavikus, padedančius nepasotin a m a m Hitleriui. Baigdamas kalbą raginо winnipegiečius stoti už Čekoslovakiją ir kitas agresorių užpultas šalis, vieningai protestuoti ir reikalauti, kad Kanados valdžia sulaikytų nikelio eksportą į visas fašistines valstybes. Minia pritarė didžiausiais plojimais ir šauksmais.

Antras kalbėjo Winnipego universiteto profesorius Asborn, kuris užgyrė majoro nuomonę ir nurodinėjo, kad Hitleris kaip plėšikas, betykodamas grobti daugiau grobių į visas puses švaistosi kardu.

Po jo pirmininkas perstatė vieną čekoslovakų tautos kalbėtoją ir pažymėjo, kad ant scenos randasi ir vokiečių tautos kalbėtojas. Paprašė juodviejų susipažinti. Pasigirdo iš tūkstančių krūtinių šauksmas ir plojimas, kuris užsitęsė kelias minutes. Kalbėtojas perstatė fašistų pasikėsinimus ant jo tėvynės ir savo tautiečių kovas.

Vokietis kalbėtojas nurodė, kad Kanadoje randasi daug vokiečių, smerkiančių nazių žygius ir pritariančių Čekoslovakijai.

Po jo kalbėjo vienas medicinos daktaras, kuris nurodinėjo, kad Hitleriui ne taip svarbu Čekosolovakija, kiek jos ginklų fabrikai ir Rumunijos aliejaus laukai. Hitleriui šios vietos labai reikalingos, kad vėliau galėjus laimėti karą su Sovietų Sąjunga.

Ant pabaigos kalbėjo buvęs Winnipego aukščiausio teismo teisėjas, o dabar Manitobos parlamento narys Stubbs. Jis su prilyginimais nurodė, kad Čemberlenas su Daladieriu yra biauriausi Musolinio ir Hitlerio tarnai; jie meluoja savo žmonėms, kad viską darą del taikos, bet jie neverti ne tik kad sėdėti parlamentuose, bet ir ant valstybinių tvorų, nurodė kalbėtojas. Jo kiekvieną sakinį publika su didžiausia plojimų audra užgyrė.

Buvo ir daugiau kalbėtojų, bet jie pareiškė ir tą pačią nuomonę, tad nepažymiu.

Buvęs Mitinge

Ruošiamas Parengimas Del Daily Clarion Parėmimo

Su pirma diena spalio mėnesio prasidėjo vajus sukėlimui finansinės paramos ir gavimui naujų skaitytojų del angliško dienraščio, darbininkų reikalų gynėjo Kanadoje—Daily Clarion. Apie jo svarbą nėra ką daug kalbėti. Visų atyda atkreipta į Čekoslovakijos respublikos žiaurų apiplėšimą ir galūtiną jos sunaikinimą; Čemberleno ir Daladje dėjimą pastangų išgelbėjimui Hittlerio rėžimo ir darymą jo viešpačiu visoje Europoje. Tik įsivaizdinkite kas būtų jei dabar tokiame kritiškame momente darbininkai neturėtų savo tvirtos spaudos, kuri atmuštų tas visas pardavystes ir apgavystes.

Tad ateinantį sekmadienį, spalio 9 dieną vakare, įvyks parengimas darbininkiškos spaudos budavojimui—Daily Clarion naudai.

Iš pereito parengimo visi atsilankiusieji pamatėme, kad Toronto menininkai pasirodė su nepaprastai juokinga komedija, kuri prijuokino publiką iki ašarų. Taipgi, sekmadienį menininkai pasižadėjo perstatyti dar geresnį ir juokingesnį veikaliuką, kurio nepraleiskite progos pamatyti. Prie to dar bus ir koncertinės programos.

Visi ruošikitės atsilankyti.

D. C. Komitetas

Tėvas ir sūnus, raudoni partizanai, kaip jie parodomi sovietinėj filmoj "Gynimas Sibiro," kuri Toronte bus rodoma Garden teatre, pradedant spalio 9.

Kaip iš Nedidelės Prūsijos Išaugo Didelė Vokietija

Pagal begėdišką Anglijos ir Francijos išdavystės planą, šiomis dienomis prijungiami prie Vokietijos turtingieji Sudeteno plotai ir didinama Vokietijos valstybė, kuri prieš du šimtu metų buvo mažutė Prūsija, mažai ką didesnę už dabartinę Lietuvą.

Prūsijos centru buvo Berlynas, o pati valstybė buvo nusidriekus Baltijos pajūriu siauru ruožtu, apimančiu Dancigą, Karaliaučių iki Lietuvos ribų. Vietoj šiandieninio fiurerio, Prūsiją valdė monarchas, kurio buvo tie patys apetitai. Šiandieninėj Vokietijos teritorijoj, į vakarus ir pietus nuo Berlyno viešpatavo galingos Saksonijos, Bavarijos ir Vurtemburgo valstybės ir apie 200 įvairių nedidelių karalysčių, kunigaikštysčių ir laisvų miestų. O dar toliau, viešpatavo Austrija, Vengrija ir tuometinė Lenkijos-Lietuvos valstybė.

Beveik prieš du šimtu metų, 1740 metais, mažutė Prūsija pradėjo vokiškai kalbančių valstybių grobimą. Tais metais ji užpuolė didžiulę Austriją ir nuo jos atplėšė Sileziją.

Praslinkus 53 metams, 1793 metais užpuolė Lenkijos-Lietuvos valstybę, atplėšė lenkų koridorių ir Rytprūsius. Šį darbą atlikti Prūsijai padėjo Rusija ir Austrija ir taip sunaikino už Prūsiją keletą kartų didesnę Lenkijos-Lietuvos valstybę.

Praslinkus kitai dvidešimčiai metų, 1815 metais, pasaulis pribaigė mušti garsiąją Napaleono armiją ir sugriuvo vadinama šventoji Romėnų imperija. Ta proga pasinaudojo Prūsija, prie savęs prisijungė keletą valstybių ir netoli Berlyno buvusį vakarų rubežių nukėlė į Reino paupį.

Tačiau tuometinė Prūsija buvo toli gražu nuo prieškarinės Vokietijos didumo. Ji galutiną išsiplėtimą padarė aštuoniolikto amžiaus antroj pusėj. 1864 metais užpuolė Daniją ir nuo jos atplėšė Šleswigą-Holšteiną, kurio gyventojų pusę sudarė danai, o kitą vokiečiai. Praėjus kitiems dviems metams, 1866 metais Prūsija sumušė Austriją ir ta proga prisijungė Austrijos santarvininkus: Honover, Hesse, Nassau ir Frankfurto karalystes bei kunigaikštystes. Bet ir po šios pergalės Prūsija apėmė tiktai pusę dabartinės Vokietijos.

Prūsijos ekspansija plėtėsi toliau. 1871 metais ji nugalėjo Franciją, užėmė Alzasą-Lorrainą, o prie to, Francijos žmonės turėjo sumokėti jai vieną bilijoną dolerių atlyginimo. Pasinaudodama šiuo triumfu, Prūsija prie savęs prijungė kitas 25 vokiškas valstybes, tame skaičiuje ir dideles Bavarijos, Saksonijos ir Vurtemburgo karalystes.

Po 1871 metų Prūsijos pergalės tapo apvienyta daugiuma vokiškų valstybių ir sutvarkyta Prūsijos karalių Hohenzolernų vadovaujama Vokietijos imperija.

Imperija pradėjo plėstis Afrikoje. Pirmąją Afrikoj kolonją Vokietija gavo 1890 metais už anglams teisių pripažinimą Afrikoje, o iki Didžiojo karo užvaldė virš 1 milijono ketvirtainių mylių.

Atėjo 1918 metai, Vokietija buvo sumušta, prarado Alzasą-Lorrainą, Šleswigą, Lenkijos koridorių ir dalį Silezijos.

Šiais metais, pasinaudodama Anglijos pardavikiška politika, nazių vadovaujama Vokietija atvertė kitą istorijos lapą: užgrobė niekad nepriklausiusią Vokietijai Austriją ir anglai su francūzais prijungė niekad Vokietijai nepriklausiusį Sudetaną.

Kuomet Vokietija išėjo į Didįjį karą, jos teritorija apėmė 208,830 ketvirtainių mylių, o šiandien apima 222,068 ketvirtaines mylias.

Hitleris del užsieniečių apgavimo neva pažadėjo Čemberlenui daugiau neplėsti Vokietijos, bet niekas tam netiki. Jeigu Prūsija per 200 metų surijo 200 valstybėlių bei valstybių, dabartinė nazių vadovaujama Vokietija varys savo ekspansiją toliau, ypatingai, kad dabar jai vadovauja didesni plėšikai ir vokiškos mažumos palieka Šveicarijoj, Lenkijoj, Lietuvoj, Rumunijoj, Italijoj ir kitur.

PADĖKA NUO EMILIJOS IR JURGIO PALILIŪNŲ

WINNIPEG, Man. — Jau savaitė, kita praėjo nuo mums suruoštos "suprise partijos," kuri atsibuvo keletą dienų prieš mūsų vestuves. Paprastai, nekurie gyvenime nuotykiai praeina nepastebimai, bet šis įvykis mūsų gyvenime buvo labai svarbus, nes nesitikėjome nuo draugų ir draugių susilaukti tokios netikėtos pagarbos. Už tai prašome gerbiamo Liaudies Balso leisti pareikšti draugams padėką.

Pirmiausia dėkavojame V. Novagrodskiui, P. Purui, V. Steponavičiui ir Alfonsui Jauniškiui kaipo "parės" rengėjams ir A. O. Urbonams už suteikimą vietos del mūsų pagerbimo.

Širdingą dėkų visiems St. Boniface ir Winnipego draugams ir draugėms, apdovanojusiems net penkiomis dovanomis, ir prie to, alučiu ir skaniais užkandžiais. Ištikrųjų nesitikėjom sulaukti tokios pagarbos nuo draugų. Labai buvom nustebinti, kuomet patekom pas Urbonus ir išvydom pilną namą prisirinkusių žmonių. Tai buvo beveik visi lietuviai, susirinkę tą šposą iškrėsti. Už tai mes tiems draugams ir draugėms esame tiek dėkingi, kad trūkstame žodžių padėkos ir pagarbos jausmų išreiškimui.

Vestuvių Dalyviams

Dėkuojame visiems giminėms, ypatingai Emilijos Tėveliams, broliams Alfonsui ir Feliksui, sesutėms Joanai ir Saliomijai už pasidarbavimą ir už patarnavimą laike vestuvių, taip pat visiems draugams, atsilankiusiems į vestuves ir neatsilankiusiems, bet palinkėjusiems mums laimės.

Taipgi tariam širdingą dėkų draugėms Urbonienei, Bukauskienei ir Kvederavičienei už pasidarbavimą vestuvėse ir draugams A. Urbonui, J. Sniceriui, G. Gumbaragiui, L. Jasilioniui ir visiems kitiems. Manome, kad draugai dovanos del kitų vardų nepaminėjimo, bet lai žino visi, kad jų draugiškumas nebus užmirštas.

Su pagarba
E. ir J. Palilionai

Barbara Miasnikova, kuri sovietinėj filmoj "Čepajevas" lošė kaip Petkos mylimoji, svarbią rolę lošia naujoj sovietinėj filmoj "Gynimas Sibiro," kuri bus rodoma Garden teatre, pradedant spalio 9.

MOTERYS PRIVALOME DAUGIAU SUKRUSTI

MONTREAL.—Ilgai laukėme iki sulaukėme mūsų garbingo laikraščio Liaudies Balso dvisavaitiniu. Belaukdamos žinojome, kad dažniau išeinant galėsime plačiau apdiskusuoti savo mintis. To sulaukėme ir dabar turime dažnesnes žinias, bet nesuprantu, kodel moterys taip retai parašo iš savo gyvenimo. Žinau, kad yra tokių moterų, kurios savo gabumais dažnai pralenkia net vyrus. Na, o mes gyvename kapitalistinėje šalyje, kur tenka daug nukentėti, tačiau nemėgstame daug diskusuoti ir kelti blogumus aikštėn, lyg sutikdamos, kad viskas yra gerai.

Tas toli nuo tiesos! Tik pažiūrėkime, kaip mes turime ilgas valandas išdirbti dirbtuvėse už visai mažą atlyginimą. Bosai nuo mūs prasišalina tiktai menkais protarpiais, nes bijo, kad mes neatitrauktume nuo darbo akių. Čia įtemptas darbas, o akyse visuomet stovi gatvės priežiūrai palikti vaikai. Atsimename, kad kasdien vaikus gatvėse patinka nelaimės. Be to, vaikams dažnai tenka pabūti ir alkaniems. Tad nežiūrint, kad vaikas vakarais būtų auklėjamas, nors ir sąžiningiausiai, bet kada būna alkanu, kartais pradeda ir vogti.

O kas už tai? Prasideda areštai, arba paima vaiką į auklėjimo namus, kur padaro iš jo darbininkų klasės priešą. Taip darbininkei motinai, bebūnant darbe, dega jautrioji širdis, kad kas neatsitiktų blogo, kad nedingtų saldžiosios svajonės, kad iš auginamo vaiko išeitų darbininkų klasės reikalų gynėjas, o ne koks priešas.

Mes turime žinoti, kad pasaulyje yra tiktai viena šalis—Sovietų Sąjunga, kurioje motinoms ir kūdikiams yra suteikiama geriausia priežiūra. Tenai motinoms nereikia dirbti ilgų valandų, kūdikiai tinkamai aprengti, pavalgidinti ir aprūpinti medikale priežiūra. Ten išėjusioms motinoms į darbą nereikia rūpintis kur tavo vaikas, ar jis alkanas, gal sušalęs, o gal parėjus namo visai nerasi.

Tad kiekvienai motinai turėtų rūpėti šie dalykai. Ji privalo skaityti knygas, laikraščius, dalyvauti susirinkimuose ir kartu su vyrais skinti kelią į geresnį gyvenimą. Manau, kad mano balsas nepasiliks aidu tyruose, bet pabudins moteris ir jos prisidės prie mūsų bendro darbo įvykdymo.

Mažeikių Saulutė

Ką Veikia LLD 217 Kuopa

WINNIPEG, Man. — Rugsėjo 25 dieną čionai esanti LLD 217 kuopa turėjo susirinkimą, kuriame nutarė vesti del Daily Clarion vajų ir tam tikslui apsiėmė sukelti $35.00. Taip pat nutarė pasiųsti siuntinį Ispanijoj esantiems lietuviams, kurie buvo sužeisti, bet dabar gal jau pasveikę.

Taipgi susirinkime paaiškėjo, kad spalių 8 dieną Winnipege įvyks didžiulė demonstracija prieš taip vadinamą "geltonojo šunies kantraktą," kuris numato labai suvaržyti pašalpų gavimą.

Demonstracija prasidės Market aikštėje, 1 val. po pietų. Visi įsidėmėkite dieną ir valandą ir stengkitės atsilankyti į tokią svarbią demonstraciją, nes artinasi žiema ir pašalpgavių sunkios dienelės.

K. K.

Ar Žinote Nuodingų Dujų Rūšis ir Jų Veikmę?

Pragoj, Londone, Paryžiuj ir kitose Europos sostinėse pereitą savaitę buvo dalinamos dujokaukės. Visa Europa laukė chemikalinės fašistų atakos. Nuodingų dujų naudojimas yra neva uždraustas tarptautinėmis sutartimis, bet kiekviena valstybė atsimena itališkų fašistų veiksmus Etiopijoj ir japonų veiksmus Kinijoj, tad iškilus didesniam įtempimui, kiekvienas laukia dujų atakų.

Dujų yra įvairių. Vokietijos naziai, sako, turi pasigaminę net trisdešimt aštuonių rūšių dujas, bet visos dujos dalinamos į keturias pagrindines grupes: mirtingąsias, ašarines, čiaudulio ir "vesikantines"—plikinančias kūną.

Yra daug tokiu dujų, kurias sunku priskirti bent kuriai grupei, nes gali papulti dujos, giminingos dviem, ar daugiau rūšių. Pavyzdžiui, gali būt sumaišytos čiaudėjimą iššaukiančios dujos su plikinančiomis, arba ašarinės su mirtingosiomis ir kitaip.

Mirtingosios dujos paskirtos atlikimui to veiksmo, kurį nusako pats jų vardas—užmušimui. Jos papuolę į plaučius greitai apnuodija žmogaus organizmą, sukepina plaučius ir dusina.

Mirtingosios dujos sikrstomos į keletą rūšių: į chloro dujas, žaliai geltonas, panašias į tekstilės dažyklose, skalbyklose ir popiero dirbtuvėse esančius garus; fosgeno dujas, susidedančias iš chloro ir karboliaus, greitai nunuodijančias žmogų; ir į yperito dujas.

Ašarinės, kitaip vadinant, lakrimatorinės dujos žmogaus nesunaikina, tik baisiai griaužia akis. Palietę akis sukelia tokį didelį peršėjimą, kad išrodo, jog akys draskomos vilko nagais. Tačiau praėjus keliolikai minučių peršėjimas praeina. Šios rūšies dujas pažįsta daugelio dirbtuvių darbininkai, kuriems tik teko griežčiaus pareikalauti savo uždarbių. Bet ir šios dujos yra ne vienodos. Jų randasi visa grupė. Jų tarpe yra tokių stiprių, kad pakanka į orą įsimaišyti dviem dešimtimilijoninėm dalim, kad būtų neįmanoma atversti akis.

Čiaudėjimo dujos yra baisiai biaurios. Jos iššaukia ir didelį vėmimą. Turi didelę veikmę. Jų paskirtis yra ta, kad žmogus, pagavęs nors mažą. dalelę, nusiplėštų dujokaukę ir pasiduotų mirtingų dujų veikmei, kurios pribaigtų jį. Šios dujos daugiausiai gaminamos iš dviejų biaurių chemikalų, chloro ir arseniko.

Chemikalai, naudojami odos nuplikinimui, vadinami vesikantais. Nuo šios rūšies dujų galima apginti žmogaus plaučius, akis, nosį ir gerklę pagelba geros dujokaukės, bet kaip apsaugoti visą odą?

Į šių dujų klasę įeina garsieji garsvyčių ir Levisito gasai. Garsvyčių dujos yra baisiai efektingos žemumose, kur jos išsilaiko keliolika dienų ir padaro didelius nuostolius. Jos persigeria per žmogaus drabužius, įsiskverbia į žmogaus odą ir ant tiek ją nuplikina, kad iškyla puslės ir kartais padaro mirtinus sužeidimus.

Nuo šių baisių mirtes įrankų visur statomos slėptuvės, dirbamos dujokaukės, kaikur ir dujų nepermerkiami drabužiai, bet apsauga nepakankama. Tačiau visos apsisaugojimo priemonės daromos tik del žmonių. O kur visi gyvuliai, juk ir jiems gręsia ta baisioji rykštė. Na, o be jų žmogui gyventi būtų neįmanoma.

Pastaba Del Kanados Lietuvių Kongreso Gautų Aukų

Kadangi antrojo Kanados Lietuvių Kongreso, įvykusio rugsėjo 3 ir 4 dd., 1938 m., Montreale, smulkų aprašymą spaudoj davė Reporteris, todel nebuvo reikalo talpinti spaudoj Kongreso protokolą—pakartoti tai, ką jau aprašyta ir atatinka tikrenybei.

Tačiau, Reporterio ne visos aukos įtrauktos ir todel čia paduodu tik papildymą apie aukas su pasveikinimais, kurios Reporterio apleistos, būtent: sveikinant žodžiu aukų dar įteikė drg. K. Narusevičius, Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Draugijos Centro Komiteto atstovas, $2.00 ir Montrealo Lietuvių Sūnų ir Dukterų Pašalpinės Draugijos atstovas, drg. M. Gudas, įteikė $10.00 (Rep. pažymėta, kad įteikė auką, bet nepasakyta kiek) ir L.L.D. Kanados Veikiančio Komiteto atstovas, drg. J. Urbanavičius, įteikė aukas nuo sekančių kuopų: 18 kp. (Edmonton, Alta.) $3.00, IV Rajono Komiteto (Edmonton, Alta.) $2.00 ir ant blankų surinktų $7.15, 139 kp. (Coleman, Alta.) $2.50, 15 kp. (Fort William, Ont.) $8.55 ir nuo K.V.K. $5.00. Viso $28.20 (Rep. buvo pažymėta tik bendra suma $28.00). **Iš viso Kongrese su pasveikinimais įteikta aukų $208.40, o Rep. pažymėta, kad tik $203.40.**

Laiškais gautos aukos Rep. atžymėtos teisingai, bet tik bendra suma, o nežymėta nuo ko gautos tos aukos, todel čia noriu ir tą pažymėti, būtent, laiškais su pasveikinimais aukų prisiuntė sekančiai: Nuo Edmonto Lietuvių Komiteto Lietuvos Liaudžiai Ginti gauta $2.50, drg. V. Railos (Chicago, Ill.) $1.00, SDKLSPD 5-tos kp. (Timmins, Ont.) $5.00, L.L.D. 130-tos kp. (Weston, Ont.) $3.00 ir L.L.D. 1521ros kp. (Red Lake, Ont.) $5.00. Viso 16.50.

Taipgi K.L.K.L.L.G. sekretorius pridavė gautas aukas pavėluotai, sekančią dieną po Kongreso nuo Central Patricia lietuvių, siųstų su pasveikinimu Kongresui $8.50. **Tokiu būdu į antrą Kanados Lietuvių Kongresą su pasveikinimais viso gauta aukų Lietuvos liaudies priešfašistinių kovų paramai $233.40.**

P. Matulaitytė
II Kanados Lietuvių Kongreso Sekretorė.

Sasnava.—Šiame Marijampolės apskričio bažnytkaimyj kasmet įvyksta Marijonos vardo atlaidai. Tą dieną iš apylinkių suplaukia tūkstantinės minios žmonių. Jau tik įžengus į miestelį matai tarp vežimų susėdusius ir besivaišinančius būrelius žmonių. Vartojama ir degtinė, kurią traukia seni, jauni, panos, moterys, o kartais matai traukiantį iš pusbonkio ir 9—10 metų bokuriuką.

Nebūna nei vienų metų, kad pasivaišinę su giminėmis ramiai išsiskirstytų į namus. Apie antrą-trečią valandą pasigirsta įsilinksminusių dainos, šūkavimai ir pagaliau peštynės. Po jų vienas kitas iš sveiko gražaus vyro tampa invalidu, arba visam amžiui palieka su randuotais veidais.

PIPIRNIČIA

Agnieškos Klapatai

Lig šiol aš visai neužsiimdavau politika, taip sakant, buvau bepartyvė ir niekad nosies nekišdavau į ne savo reikalus. Bet vis tik žmonėms įtikti negalėjau. Susilaukiau keleto ultimatumų ir dabar dar loskos negaliu atgauti nuo pono Vikšro, argu, J. Jokūblyno.

Ką padarysi . . . sakau jau tokia mano dalis. Bet del to aš visai nekeisiu savo nusistatymo ir liksiu tokia, kokia buvau, t. y. visiems nuolanki mergaitė, visados pasiryžusi kitiems patarnauti ir duoti gerą patarimą. Niekam ant korno neužlipti ir reikale švelniai šonus pakasyti.

—Taigi, sakau, svietas koks mandras pasidarė—Hitlerį pasotinti užsinorėjo. Visi politikai galvas suko ir galvojo kaip čia padaryti ir Hitleriui gerklę užkišti, bet niekas geriau neišmislino kai Čamberlainas. Jis ėmė stačiai ir padarė ir Hitleriui gerklę užkišo. Jau Hitleris buvo išsižiojęs ir kas žin ką būtų prarijęs, jei Čamberlainas su Daladie nebūt susipratę į jo nasrus mažutę Čekoslovakiją įkišti. Dabar, sugrūdo į jo nasrus Čekoslovakiją ir jis apsispakajino. O kai vėl išsižios ir rėkti pradės,—vėl kai ką įkiš. Vėl išsižios ir vėl kai ką duos . . .

Taip tai ir bus išlaikyta taika pasaulyje ir visi žmonės galės spakainai gyventi koncentracijos stovyklose.

Na, o kaip kitaip su tokiu nenuorama padarysi? Neduosi—jis dar labiau rėks, lygiai kai mano tetos Mortos Antaniukas . . . Žinoma, jis nuo manęs riksmu nieko neišprašys, ba aš jam paimu strapą ir įpilu klynan. Po to, kad ką ir duodu—nebeima. Bet kas kita su teta Morta, nuo jos jis riksmu visko išreikalauja. Nebūt motiniška meilė . . .

Tik dabar aš mislinu, figeriuoju ir galvoju, kodel mano Jurgis Pipiras toks nebegudrus pasidarė. Antai Toronte suruošė mitingą, kur visi aukštuosius mokslus baigę vyrai su principais ir savo pačiom sugužėjo. O kada mitingas prasidėjo, tai tie ponai sulig demokratinių principų su savo poniutėmis taip rėkti pradėjo, gal būt pagal Hitlerį. Rėkė ir liežiuvius iškišusios rodė (tur būt vidurių skausmą turėjo), o Akacija, girdi, net špyga pasipuošė ir—nieko negavo.

Taip negerai, sakau. Jeigu rėkia, tai reikia kaiką duoti.

Argi, tu Jurgi, jurgineli, nebeturi tų kiaullų nei varlių, kurias pereitą žiemą jos tau paliko? Turi, kurgi tu jas būsi padėjęs. Taigi, kai tik kuri poniutė išsižioja rėkti, tu tuoj šmakšt jai paršiuką į gerklę . . . Kita—tu vėl kiaulytę gerklėn . . .

Kam tau jas belaikyti — atiduok joms.

Tuo gerą darbą padarysi: jas pasotinsi ir taiką išlaikysi.

Bet jei tu kiaulių nenori atiduoti, tai, bra, malk pipirų . . . Iškiš kuri liežuvį, tuoj tu pipirų ant jo pabarstyk—pažiūrėsi kai mačys.

Agnieška

Paieškojimas

Paieškau savo pusbrolio Juozo Žvinklio, paeinančio iš Mosėdžio parapijos. Gyveno Montreale, o po tam išvažiavo miškan dirbti. Kas apie jį žinote malonėkite pranešti.

Juzefa Alčauskaitė,
1439 Cornwall St.
Ragina, Sask., Canada.

Lie. TSR Knygų Rūmų Knygų Saugykla